

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 29 mars 2022
(OR. en)

7695/22
ADD 2

ECOFIN 280
CADREFIN 44
UEM 47
FIN 375

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	29 mars 2022
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	SWD(2022) 102 final
Ärende:	ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR Analys av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan Följedokument till förslag till RÅDETS GENOMFÖRANDEBESLUT om godkännande av bedömningen av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

För delegationerna bifogas dokument – SWD(2022) 102 final.

Bilaga: SWD(2022) 102 final

Bryssel den 29.3.2022
SWD(2022) 102 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Analys av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

Följedokument till

förslag till RÅDETS GENOMFÖRANDEBESLUT

om godkännande av bedömningen av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

{COM(2022) 152 final}

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	2
2. Utmaningar i fråga om återhämtning och resiliens: bakgrund.....	4
2.1. Makroekonomisk prognos och utveckling sedan landsrapporten 2020.....	4
2.2. Utmaningar när det gäller hållbar tillväxt, sammanhållning, resiliens och strategier för nästa generation	8
2.3. Utmaningar i samband med den gröna och digitala omställningen.....	10
2.3.1. Grön dimension.....	10
2.3.2. Digital dimension	13
3. Planens mål, struktur och styrning.....	17
3.1. Planens övergripande strategi	17
3.2. Planens genomförande	18
4. Sammanfattning av bedömningen av planen	21
4.1. Övergripande och tillräckligt balanserat svar på den ekonomiska och sociala situationen	21
4.2. Koppling till landsspecifika rekommendationer och den europeiska planeringsterminen	25
4.3. Tillväxtpotential, jobbskapande och ekonomisk, social och institutionell resiliens, den europeiska pelaren för sociala rättigheter, lindring av krisens effekter samt social och territoriell sammanhållning och konvergens	30
4.4. Principen om att inte orsaka betydande skada	34
4.5. Grön omställning.....	36
4.6. Digital omställning	39
4.7. Planens bestående inverkan	41
4.8. Delmål, mål, övervakning och genomförande.....	44
4.9. Kostnader	45
4.10. Kontroller och revision	47
4.11 Enhetlighet.....	50
Bilaga: Tabell över klimatmärkning och digital märkning.....	53

1. SAMMANFATTNING

Covid-19-pandemin har haft en betydande inverkan på det svenska samhället och dess ekonomi, även om andra medlemsstater har drabbats mycket hårdare. Under 2020 krympte Sveriges ekonomi med 2,9 % jämfört med samma period föregående år. Mest minskade den privata konsumtionen. Från och med början av 2021 inleddes en stark återhämtning till följd av privat konsumtion och export. I och med att pandemin klingade av något och det politiska stödet kvarstod ökade BNP i fasta priser med 4,8 % under 2021. Redan under andra kvartalet 2021 gick Sveriges ekonomi bättre än före pandemin. De befintliga makroekonomiska obalanserna kvarstår och bostadspriserna och den privata skuldsättningen fortsätter att öka.

Historiskt stora satsningar för att stödja ekonomin. Budgetsaldot gick från ett överskott på 0,6 % av BNP 2019 till ett underskott på 2,8 % 2020. Flera ändringsbudgetar omfattade åtgärder för att hantera konsekvenserna av krisen och budgeten för 2021 innehöll redan åtgärder som skulle finansieras genom faciliteten för återhämtning och resiliens. Det direkta finanspolitiska stödet uppgick till 3,5 % av BNP 2020 och till 2,5 % av BNP 2021, medan likviditets- och garantiåtgärderna uppgick till omkring 19 % av BNP för båda åren tillsammans. Statsskulden ökade från 35 % av BNP 2019 till 39,7 % 2020.

Sveriges plan för återhämtning och resiliens uppgår till 3,3 miljarder euro. Sverige har endast begärt det icke återbetalningspliktiga finansiella stödet inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Detta motsvarar cirka 0,7 % av BNP 2019. Planen är uppdelad i fem delar som ska hjälpa Sverige att ta itu med de strukturella utmaningar som förvärrades under covid-19-krisen. Åtgärderna i planen kompletterar de nationella ekonomiska åtgärder som Sverige infört med anledning av covid-19-pandemin och dess ekonomiska konsekvenser och ligger i linje med det nationella reformprogrammet 2021. Planen består av 27 åtgärder (12 investeringar och 15 reformer).

Planen innehåller åtgärder för att ta itu med en betydande del av de strukturella utmaningar som fastställs i de landsspecifika rekommendationer som rådet riktade till Sverige 2019 och 2020. Genom planen införs reformer och investeringar för att stödja den gröna och digitala omställningen, öka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, minska risken för penningtvätt, höja utbildnings- och färdighetsnivån samt stärka forskning, utveckling och innovation. De landsspecifika rekommendationerna om de makroekonomiska obalanser som uppstått till följd av övervärderade bostadspriser och en hög privat skuldsättning har endast delvis åtgärdats på ett tillfredsställande sätt.

Sveriges plan för återhämtning och resiliens omfattar de sex politiska pelare som avses i artikel 3 i förordning (EU) nr 2021/241 och strukturerar tillämpningsområdet för faciliteten för återhämtning och resiliens, med en lämplig övergripande balans mellan pelarna. Planen innehåller en övergripande strategi för att stödja återhämtning och potentiell tillväxt, samtidigt som den bidrar till att förbättra den socioekonomiska och institutionella resiliensen. I planen förklaras i detalj hur dess fem delar förhåller sig till de sex pelarna, med fokus på den gröna omställningen, den digitala omställningen, humankapitalet, samt på att på bred front förbättra den svenska ekonomins resiliens. Det handlar till exempel om att ta itu med demografiska utmaningar, garantera det finansiella systemets integritet och förbättra bostadsmarknadens funktion.

De reformer och investeringar som ingår i planen kan förväntas bidra avsevärt till den gröna omställningen. Sammanlagt 44,4 % av återhämtnings- och resiliensplanens totala tilldelning bidrar till klimatmålen. Klimatåtgärderna är i linje med de utmaningar som fastställs i den integrerade nationella energi- och klimatplanen 2021–2030 och förväntas bidra till energi- och klimatmålen till 2030. I planen utökas de befintliga insatserna inom den nationella ramen för koldioxidprissättning genom investeringar för att minska koldioxidutsläppen inom industrisektorn (Industriklivet), investeringar i lokala och regionala projekt för att minska utsläppen av växthusgaser (Klimatklivet), energieffektivitet i byggnader, investeringar i hållbara transporter samt höjning av priset på koldioxidutsläpp och en ökad andel förnybara bränslen i transportsektorn. Alla åtgärder i den svenska planen har godkänts vid förhandsbedömningen av principen om att inte orsaka betydande skada.

Den digitala omställningen förväntas påskyndas till följd av åtgärderna i planen. Sammanlagt 20,5 % av återhämtnings- och resiliensplanens totala tilldelning bidrar till de digitala målen. Den planerade bredbandsutbyggnaden förväntas ytterligare öka tillgången till höghastighetsinternet, medan den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen bör påskynda digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Detta kompletteras med investeringar i yrkesutbildning och högre utbildning, med särskilt fokus på digital kompetens för att tillgodose framtida behov på arbetsmarknaden. Planen ger också incitament att använda smarta energisystem som en del av byggnadsrenoveringarna, för att på bästa sätt utnyttja synergierna mellan den gröna och den digitala omställningen.

Reformerna och investeringarna i planen förväntas ge bestående socioekonomiska effekter. Reformerna bör resultera i högre sysselsättning, ökat humankapital och ett förlängt arbetsliv. Genom kompetensutveckling och integration på arbetsmarknaden bidrar planen dessutom till ökad social sammanhållning och inkludering. Stöd till utbyggnad av bredband i landsbygdsområden kommer att bidra till att säkerställa att alla medborgare har tillgång till höghastighetskonnektivitet och på så sätt främja territoriell sammanhållning. Genomförandet av åtgärderna i planen förväntas bidra till strukturförändringar i ekonomin. Förlängningen av arbetslivet genom justerade åldersgränser i socialförsäkringssystemen och skattesystemen bör ha en bestående inverkan på de offentliga finansernas hållbarhet och det ekonomiska resultatet.

Finansdepartementet kommer att övervaka genomförandet av planen. Lämpliga förfaranden har införts eller kommer att införas, förutsatt att man uppfyller delmålen för att fastställa ansvarsområdena för de departement och myndigheter som ansvarar för genomförandet, övervakningen och rapporteringen av åtgärderna.

Delmålen och målen i den svenska planen utgör ett lämpligt system för övervakning av planens genomförande. Övervakningsindikatorerna är tillräckligt tydliga och heltäckande för att säkerställa att slutförandet av dem kan följas och kontrolleras. Delmålen och målen återspeglar de viktigaste inslagen i åtgärderna och kan därför anses vara relevanta för deras genomförande. De återspeglar på ett lämpligt sätt planens övergripande ambitionsnivå och förefaller realistiska. De kontrollmekanismer, den datainsamling och de ansvarsområden som de svenska myndigheterna beskriver förefaller tillräckligt kraftfulla för att på lämpligt sätt motivera ansökningar om

utbetalning så snart delmålen och målen har uppfyllts. Antalet delmål och mål verkar stå i proportion till reform- och investeringspaketets storlek.

På grundval av bedömningen av enskilda kostnadsberäkningar och tillhörande underlag förefaller den beräknade totala kostnaden för planen i måttlig utsträckning vara rimlig och trovärdig. Merparten av de enskilda kostnadsberäkningarna i planen anses i stor utsträckning vara rimliga, eftersom beräkningarna bakom kostnadsberäkningen är begripliga och bygger på sunda underliggande antaganden. Merparten av kostnadsberäkningarna i planen anses i stor utsträckning vara trovärdiga, eftersom kostnadsberäkningarna styrks av referenskostnader för de viktigaste kostnadsdrivande faktorerna, som i sin tur åtföljs av tydliga underlag och ligger i linje med jämförbara reformer eller investeringar. För vissa åtgärder är dock beräkningarna av och/eller kopplingen mellan kostnaden och motiveringen av den inte helt tydlig, vilket utesluter ett betyg "A" för kostnadsberäkningen på plannivå. På det hela taget står den totala beräknade kostnaden för planen i proportion till de förväntade nationella ekonomiska och sociala effekterna och är i linje med principen om kostnadseffektivitet.

Planen omfattar lämpliga revisions- och kontrollförfaranden. Planen för återhämtning och resiliens innehåller förfaranden för att förebygga, upptäcka och motverka korruption, bedrägerier och intressekonflikter vid användningen av medel som anslagits inom ramen för faciliteten, inbegripet förfaranden för att förhindra dubbelfinansiering från faciliteten och andra unionsprogram. Dessa förfaranden bedöms vara tillräckliga under förutsättning att på förhand fastställda delmål har genomförts innan den första betalningsansökan lämnas in.

Den övergripande strategin och åtgärderna i planen är samstämmiga. De fem delarna utgör ett enhetligt paket av investeringar och reformer som stöder målen att stimulera återhämtningen av ekonomin och främja hållbar tillväxt för alla, bidra till den gröna och digitala omställningen och öka resiliensen. Varje del innehåller åtgärder som stöder och förstärker varandra, och reformer och investeringar i olika delar stämmer väl överens med varandra.

Tabell 1: Sammanfattning av bedömningen av Sveriges plan för återhämtning och resiliens avseende de elva kriterier som fastställs i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens

1) Balanser at svar	2) Landsspecifika rekommendationer	3) Tillväxt, sysselsättning osv.	4) Principen orsakar inte betydande skada	5) Gröna mål	6) Digitala mål	7) Bestående inverkan	8) Delmål och mål	9) Kostnader	10) Kontrollsystem	11) Enhetlighet
A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A

2. UTMANINGAR I FRÅGA OM ÅTERHÄMTNING OCH RESILIENS: BAKGRUND

2.1. Makroekonomisk prognos och utveckling sedan landsrapporten 2020

Den svenska ekonomin har visat sig vara mer resilient än EU-genomsnittet under covid-19-pandemin. Detta beror delvis på det starka makroekonomiska utgångsläget men även på

strukturella förhållanden. Ett exempel är den gynnsamma sektorsstrukturen som till exempel möjliggjorde storskaligt distansarbete och underlättade driften av leveranskedjor som kunde tillgodose hela den ekonomiska verksamheten. I Sverige var dessutom de restriktioner som infördes med anledning av pandemin mindre stränga än i flera andra medlemsstater. Samtidigt bidrog omfattande och snabba finanspolitiska stimulansåtgärder i kombination med stödåtgärder från myndigheter med ansvar för penningpolitik och makrotillsyn till att dämpa den pandemirelaterade nedgången i ekonomin och stödja återhämtningen. Pandemins inledande effekter ledde dock till en kraftig minskning av BNP i fasta priser under andra kvartalet 2020. Detta berodde på åtgärder för att begränsa rörelsefriheten, störningar i leveranskedjan och minskade handelsvolymerna med stora handelspartner till följd av pandemin. Samtidigt visade sig den fasta realkapitalbildningen och bostadsmarknaden vara resilienta. Under 2021 vände utvecklingen uppåt igen till följd av en stark privat konsumtion, investeringar och export. Tidpunkten påverkades av vilka lättnader i restriktionerna som genomfördes, hur omfattande avbrotten i leveranskedjorna varit, hur vaccineringen fortskred och hur snabbt den ekonomiska situationen i större handelspartnerländer förbättrades. Efter en nedgång i BNP i fasta priser på 2,9 % under 2020 ökade den ekonomiska verksamheten med 4,8 % under 2021, vilket är starkare än vad som förutsågs i det makroekonomiska scenario som beskrivs i återhämtnings- och resiliensplanen (se tabell 2). Enligt kommissionens vinterprognos 2022 kommer BNP i fasta priser att öka ytterligare med 3,8 % år 2022, vilket är i linje med den förväntade tillväxten enligt det makroekonomiska scenario som beskrivs i planen. I kommissionens fullständiga höstprognos 2021 (tabell 2) förväntades en något lägre realtillväxt i BNP på 3,5 % år 2022.

Tabell 2: Jämförelse mellan makroekonomisk utveckling och makroekonomiska prognoser

	2019	2020		2021		2022		2023		2024	2025	2026
	COM	COM	RRP	COM	RRP	COM	RRP	COM	RRP	RRP	RRP	RRP
BNP i fasta priser (förändring i %)	2,0	-2,9	-2,8	3,9	3,2	3,5	3,8	1,7	1,9	1,6	i.u.	i.u.
Sysselsättning (förändring i %)	0,6	-1,3	-1,3	0,4	0,3	1,7	1,9	1,0	1,7	0,6	i.u.	i.u.
Arbetslöshet (%)	7,0	8,5	8,3	8,2	8,7	7,1	7,9	6,7	7,0	7,0	i.u.	i.u.
HIKP-inflation (förändring i %)	1,7	0,7	0,7	2,4	1,5	1,9	1,2	1,1	1,6	1,9	i.u.	i.u.
Saldot i de offentliga finanserna (% av BNP)	0,6	-2,8	-3,1	-0,9	-4,5	0,3	-1,0	0,9	0,5	1,0	i.u.	i.u.
Bruttoskuldkvot (% av BNP)	34,9	39,7	39,9	37,3	39,9	34,2	37,0	31,2	33,7	31,4	i.u.	i.u.

Källa: Eurostat; kommissionens höstprognos 2021 (COM); återhämtnings- och resiliensplanen (RRP)
 Anmärkning: För att säkerställa jämförbara datamängder för de makroekonomiska scenarierna görs jämförelserna i tabellen från och med 2021 mellan de prognoser som anges i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan och den senaste fullständiga prognosen från kommissionen (dvs. kommissionens höstprognos 2021). Under tiden har utfallet offentliggjorts för 2021 för BNP (4,8 %) och HIKP (2,7 %). Dessutom har kommissionen under tiden offentliggjort den mer begränsade vinterprognosen 2022. Hänvisningar görs till relevanta uppgifter i texten.

Den svenska regeringen har snabbt vidtagit lämpliga åtgärder för att mildra krisens negativa ekonomiska och sociala konsekvenser. Krisåtgärderna bestod bland annat av finansiering av kostnader för tillfällig arbetslöshet och sjukledighet, skattestöd för att täcka omsättningstapp och fasta kostnader för företag och egenföretagare, ökade överföringar till regioner och kommuner som till stor del är ansvariga för att tillhandahålla hälso- och sjukvård och social trygghet samt likviditetsstöd och skatteuppskov. Det sammanlagda direkta finanspolitiska stödet beräknas uppgå till 3,5 % av BNP 2020 och till 2,5 % av BNP 2021, medan likviditets- och garantiåtgärderna uppgick till motsvarande omkring 19 % av BNP för båda åren tillsammans. Det stöd som tillhandahållits inom ramen för det befintliga skatte- och bidragssystemet i kombination med de krisåtgärder som vidtagits med anledning av pandemin beräknas i betydande utsträckning ha dämpat pandemins inverkan på arbetslösheten och hushållens inkomster samt på fattigdom och ojämlikhet¹. I linje med planens relativt blygsamma storlek bedöms de direkta effekterna av de finanspolitiska stödåtgärderna i planen bli relativt begränsade (sammanlagt 0,5 % av BNP) och avspeglar främst de direkta kortsiktiga utgiftseffekterna.

Enligt det makroekonomiska scenario som Sverige presenterar i sin återhämnings- och resiliensplan förväntades den ekonomiska tillväxten återhämta sig under 2021 efter den nedgång som skedde 2020 till följd av covid-19. Enligt planen förväntas BNP i fasta priser öka med 3,2 % år 2021, öka något till 3,8 % år 2022, för att sedan sjunka tillbaka till en mer måttlig takt på 1,9 % år 2023 och 1,6 % år 2024. Enligt planens scenario beror den reala tillväxten i BNP på en återhämtning av den privata konsumtionen och exporten. Inflationen kommer enligt planens ekonomiska prognos att förbli begränsad och ligga mellan 1 och 2 %.

Mot denna bakgrund förväntas arbetslösheten enligt det makroekonomiska scenariot stiga till 8,7 % år 2021 för att sedan sjunka till 7,0 % år 2026. I planen understryks att arbetslösheten till följd av covid-19 och därmed sammanhängande inkomstförluster som en omedelbar konsekvens av pandemin påverkar upp till 1 miljon svenskar (omkring 10 % av befolkningen), trots omfattande stödåtgärder. De som redan före pandemin hade svårt att hitta sysselsättning, såsom lågutbildade, unga och nyanlända personer från länder utanför EU, löper störst risk att se sin ställning på arbetsmarknaden försämrats. Migranter som är lågkvalificerade och kommer från länder utanför EU löper också störst risk för social utestängning och fattigdom. Även om pandemins negativa inverkan på enskilda personer kan bli betydande förväntas den totala ökningen av inkomstskillnaderna och de långsiktiga negativa effekterna på den totala kompetensnivån enligt planen förbli begränsade. Detta beror sannolikt på en kombination av förbättrade sysselsättningsmöjligheter efter den förväntade återhämtningen och effekterna av en rad politiska stödåtgärder – som är bredare än dem som ingår i planen – som syftar till att både minska de negativa sysselsättnings- och inkomsteffekterna och främja utbildning. För 2021 förväntas enligt planen att stödåtgärderna för ekonomin ska minska arbetslösheten med 1,3 %.

¹ Se Christl, M., De Poli, S., Figari, F., Hufkens, T., Leventi, C., Papini, A. och Tumino, A. (2021), "The cushioning effect of fiscal policy in the EU during the COVID-19 pandemic", *JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms*, 02/2021.

Sysselsättningen beräknas ha ökat något med 0,3 % under 2021 och förväntas endast långsamt återgå till den nivå som rådde före krisen.

Sverige är fortfarande ett relativt jämlikt samhälle. Inkomstskillnaderna väntas ligga kvar under EU-genomsnittet under den tidsperiod som omfattas av planen. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (17,7 % 2020) ligger under EU-genomsnittet (21,94 %). Risken för fattigdom eller social utestängning är dock större bland sårbara grupper, bland annat bland personer födda utanför EU, barn, lågkvalificerade arbetstagare och personer med funktionsnedsättning. Krisen förväntas ytterligare förstärka dessa skillnader, bland annat mot bakgrund av bristen på bostäder till rimlig kostnad.

De offentliga finanserna har påverkats negativt av covid-19-krisen. Trots detta var budgetunderskottet 2020 på 2,8 % av BNP bland de minsta i EU. Planen innehåller inga siffror på det totala skattebeloppet för hela den period som planen omfattar, eftersom de finanspolitiska åtgärder som ingår i planen endast utgör en del av alla stödåtgärder som myndigheterna infört. Efter en ökning av skuldkvoten efter krisen till följd av den kombinerade effekten av en minskad BNP och finanspolitiska stimulansåtgärder förväntade sig kommissionen i sin höstprognos för 2021 att den offentliga skuldkvoten skulle börja sjunka ytterligare 2021 i takt med att återhämtningen tar fart. Enligt kommissionens avdelningar väntas skulden hålla sig klart under 60 % av BNP år 2030². Den svenska statsskulden ligger således kvar på en hållbar nivå.

Makroekonomiska obalanser, framför allt på grund av hushållens höga skuldsättning och kraftigt stigande bostadspriser, utgör fortfarande en risk. Bostadspriserna steg avsevärt från pandemins början, även i storstadsområdena där priserna redan var höga. Hushållens lånande fortsatte att öka snabbt och bidrog till att hushållens skuldsättning steg ytterligare över tillsynströsklarna. Stigande räntor skulle i framtiden kunna sätta press på ekonomin i hushåll med höga bolån med rörliga räntor. De senaste årens politik har inte varit tillräcklig för att komma till rätta med dessa obalanser.

I planen anges ett antal risker i det makroekonomiska scenariot. I planen konstateras att de makroekonomiska och offentligfinansiella utsikterna fortsätter att påverkas av den stora osäkerhet som är förknippad med covid-19-pandemin och dess ekonomiska konsekvenser. De identifierade nedåtriskerna består bland annat av en fortsatt arbetslöshet som leder till minskad matchning på arbetsmarknaden och negativa effekter i form av lägre riskbenägenhet vid investeringar och produktivitetstillväxt. Uppåtriskerna består bland annat av impulser från ökad utbildning, digitalisering och reformer för att förlänga det aktiva arbetslivet. På det hela taget är riskerna till största delen uppåtrisker.

Jämfört med kommissionens fullständiga höstprognos 2021 är det makroekonomiska scenariot i planen för återhämtning och resiliens något mer pessimistiskt för 2021 och i stort sett i linje med 2022³. I likhet med planen förväntade sig kommissionen att den inhemska

² Europeiska kommissionen, *Debt sustainability monitor 2020, Institutional Paper 143*. Februari 2021. Bryssel.

³ Baserat på resultatdata växte Sveriges ekonomi med 4,8 % under 2021, vilket är bättre än vad som förväntades enligt prognoserna i planen vid tidpunkten för inlämnandet och kommissionens jämförbara höstprognos 2021. I

efterfrågan är den främsta tillväxtmotorn bakom återhämtningen, med en något starkare återhämtning 2021. Skillnaderna mellan kommissionens höstprognos 2021 och det makroekonomiska scenario som ligger till grund för planen beror på en kombination av skillnader i externa antaganden, i bedömningen av budgetåtgärderna och deras inverkan på de ekonomiska aktörerna, och även på olika brytdatum. Arbetsmarknadsprognoserna i planen är mer försiktiga än i kommissionens prognos, medan den förväntade inflationstakten är mycket likartad, vilket lämnar utrymme för skillnader i externa antaganden. **Det makroekonomiska scenariot i planen för återhämtning och resiliens är försiktigt.** Sedan planen lämnades in har de svenska myndigheterna reviderat sin övergripande prognos i riktning mot en starkare återhämtning, i likhet med de uppåtriktade revideringarna i kommissionens vinterprognos 2022, vilket gör det möjligt att inkludera ytterligare uppgifter om utfallet och uppdaterade framåtblickande indikatorer.

2.2. Utmaningar när det gäller hållbar tillväxt, sammanhållning, resiliens och strategier för nästa generation

Den svenska ekonomin är en av de mest avancerade inom EU när det gäller välstånd, lika möjligheter, miljöskydd och innovativ kapacitet. Trots det finns det utmaningar inom alla politikområden och de är sammanflätade.

Smart och hållbar tillväxt för alla

Utmaningarna på arbetsmarknaden är bland annat integrationen av lågkvalificerade personer, invandrare från länder utanför EU och personer med funktionsnedsättning, liksom bristen på arbetskraft och den ökande kompetensklyftan. Kompetensglappet, som länge varit ett problem, förväntas leda till en fortsatt brist på arbetskraft inom ett stort antal sektorer (bland annat inom utbildning, hälso- och sjukvård, socialt arbete, IKT, industri och byggverksamhet) under de kommande åren. Covid-19-krisen har ökat risken för långtidsarbetslöshet för grupper som redan före pandemin hade svårt att få och behålla en anställning. Omskolning och fortbildning kommer att vara viktigt för att de arbetslösa ska kunna få fast anställning.

Social och territoriell sammanhållning

För att ytterligare integrera de utrikes födda behövs en övergripande strategi för social-, utbildnings- och sysselsättningspolitiken som är kopplad till tillgången till tjänster. De hinder som utrikes födda kvinnor ställs inför behöver särskilt uppmärksammas. Personer som är födda utanför EU löper större risk för fattigdom eller social utestängning än genomsnittet i EU, och denna risk har ökat under de senaste åren. Klyftan mellan könen är stor för utrikes födda

kommissionens senaste vinterprognos 2022 är den reala tillväxten i BNP mycket likartad jämfört med planerna för 2022 och 2023.

kvinnor, både på grund av att en större andel står utanför arbetskraften och arbetslöshet. En bättre integration av utrikes födda personer på arbetsmarknaden skulle främja produktivitetstillväxten på längre sikt, den sociala sammanhållningen och lika möjligheter.

Hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens

Makroekonomiska obalanser på bostadsmarknaden och hög privat skuldsättning kvarstår.

Sverige har under de senaste åren till exempel fått upprepade landsspecifika rekommendationer om bostadsmarknaden, risken för hushållens höga skuldsättning i samband med ränteavdragen för bolån samt behovet av att främja investeringar i bostadsbyggande och effektivisera bostadsmarknaden. Sverige är ett av mycket få EU-länder som har skattelättnader på hela den betalda bolåneräntan.

Samtidigt råder det brist på bostäder, särskilt till rimlig kostnad. Trots bristen är antalet personer som är berättigade till subventionerat boende, eller som kan få bostadsbidrag, begränsat. Att ge fler människor tillgång till bostadsbidrag skulle kunna minska hemlösheten och utestängningen från bostadsmarknaden. Det skulle också öka arbetstagarnas rörlighet och göra det möjligt för människor att flytta till en annan ort för studier/utbildning. Att reformera hyresmarknaden, och samtidigt ta itu med de incitament i skattesystemet som gynnar dem som äger sin bostad framför dem som hyr sin bostad, skulle öka den ekonomiska resiliensen på medellång sikt.

Sverige uppvisar särskilda brister när det gäller risken för penningtvätt. Sverige har anslagit mer resurser till behöriga institutioner och har till exempel ökat Finansinspektionens kapacitet. Finansinspektionens kapacitet är dock fortfarande låg i förhållande till den svenska finansiella sektorns storlek. Utmaningar kvarstår och den riskbaserade strategin har ännu inte införts i sin helhet.

Sverige har ett skattefinansierat och generellt sett effektivt hälso- och sjukvårdssystem av god standard. Systemet är tydligt inriktat på öppenvård och långvarig vård och omsorg. De totala hälso- och sjukvårdsutgifterna som andel av BNP är högre än EU-genomsnittet (10,9 %; EU-genomsnitt: 9,9 %). Tillgången till medicinsk personal och samordningen mellan olika vårdnivåer skulle dock kunna förbättras ytterligare. Covid-19-pandemin har riktat ljuset mot befintliga strukturella brister, såsom bristen på hälso- och sjukvårdspersonal, bristen på samordning mellan olika sjukvårdsenheter samt olika vårdnivåer (inklusive långvarig vård och omsorg) och den geografiska snedfördelningen av hälso- och sjukvårdstjänster. Omedelbara problem har lösts på ett effektivt sätt i Sveriges krishantering. På medellång sikt skulle Sverige dock kunna gagnas av att öka tillgången till hälso- och sjukvårdspersonal samt förbättra deras kvalifikationer och arbetsvillkor, särskilt vad gäller undersköterskor och sjuksköterskor, och av att vidareutveckla e-hälsolösningar och it-system för samordning av hälso- och sjukvården.

Strategier för nästa generation, barn och ungdomar, inklusive utbildning och färdighetsutveckling.

De största utmaningarna för Sverige på utbildningsområdet är uppdelningen av inhemska och utlandsfödda studenter mellan olika skolor (vilket leder till en utbildningsklyfta mellan dessa två grupper) och en växande brist på lärare. Övergången till distansundervisning på grund av covid-19-pandemin har också påverkat de utlandsfödda studenterna mer negativt, på

grund av språkproblem och brist på datorer, internettillgång och it-färdigheter. Dessutom varierade tillgången till digitala utbildningsresurser, lärarnas användning av dem och tillgången till tekniskt stöd och utbildningsstöd avsevärt mellan olika skolor. Denna utveckling har skett vid sidan om de befintliga strukturella bristerna. Omkring 20 % av lärarna saknar formell behörighet. Denna andel är mycket högre, över 50 %, bland lärare under 30 år. Samtidigt ligger deltagandet i det formella behörighetsprogrammet, på 5,1 %, långt under EU-genomsnittet (EU-22: 14,7 %)⁴. Lärarbristen är som störst i landsbygdsområden i norra Sverige, och andelen obehöriga lärare är högre i skolor med en större andel utlandsfödda elever.

Särskilda utmaningar när det gäller strategier för nästa generation är integrationen på arbetsmarknaden och boende till rimlig kostnad. I december 2021 var ungdomsarbetslösheten 24 %. Det behövs investeringar och reformer för att hjälpa ungdomar med arbetssökande, sysselsättning och övergången mellan utbildning och arbetsmarknad. Dessutom innebär bristen på bostäder, särskilt inom segmentet bostäder till rimlig kostnad och studentbostäder, en utmaning för den yngre generationen.

2.3. Utmaningar i samband med den gröna och digitala omställningen

2.3.1. Grön dimension

Planen för återhämtning och resiliens bör bidra till den gröna omställningen och minst 37 % av den ekonomiska tilldelningen ska bidra till klimatmålen. Åtgärderna i planen ska bidra till klimatneutralitetsmålet till 2050 och energi- och klimatmålen till 2030, med beaktande av medlemsstaternas nationella energi- och klimatplaner. Åtgärderna bör även bidra till att nå miljömål för avfall, vatten, kontroll av utsläpp, hållbar mobilitet, skydd och återställande av biologisk mångfald, marina resurser och vattenresurser, samt stöd för omställningen till hållbara livsmedelssystem samt till en cirkulär ekonomi där så är möjligt, utan att någon lämnas utanför.

Sverige har under längre tid kunnat kombinera en varaktig ekonomisk tillväxt med minskade utsläpp av växthusgaser. Mellan 1990 och 2019 minskade Sveriges totala växthusgasutsläpp med 29 %, samtidigt som BNP i fasta priser per capita ökade med 54 %. Sverige är en av de EU-medlemsstater som har de lägsta utsläppen av växthusgaser per capita och är på väg att uppfylla EU:s nuvarande mål för 2030 enligt förordningen om ansvarsfördelning för att minska växthusgasutsläppen i sektorer som inte omfattas av EU:s utsläppshandelssystem med 40 % jämfört med 2005 års nivåer. Sveriges nationella mål är ännu mer ambitiösa: Sverige har fastställt ett nationellt mål om att till 2030 minska växthusgasutsläppen med minst 50 % jämfört med 2005 inom de sektorer som omfattas av ansvarsfördelningen. För att nå sina långsiktiga inhemska mål skulle Sverige behöva öka den årliga takten i utsläppsminskningarna.

Transportsektorn är ett viktigt mål för utsläppsminskningarna. Sektorn stod för 31 % av de nationella utsläppen av växthusgaser 2020. Även om utsläppen från industrin och inhemska

⁴ OECD (2019), TALIS 2018 Results (volym I): *Teachers and School Leaders as Lifelong Learners* (<http://www.oecd.org/education/talis/>).

transporter har minskat ligger de inhemska transporterna efter industrin och är fortfarande den allra största källan till koldioxidutsläpp. Målet är att utsläppen från den inhemska transportsektorn (förutom lufttrafik) ska minska med minst 70 % fram till 2030 jämfört med 2010.

Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) är en viktig sektor i Sverige på grund av landets stora skogsareal. Sektorn är en betydande kolsänka och anses vara en integrerad del av Sveriges klimatstrategi. Den är också en viktig bidragsgivare till ekonomin genom att den tillhandahåller förnybara energikällor, avverkade träprodukter och andra material. Den intensifierade avverkningen i Sverige har gett upphov till oro för både klimatet och den biologiska mångfalden, särskilt när avverkningen kan rikta sig mot gamla skogar.

Utsläppen av växthusgaser varierar avsevärt mellan olika regioner, främst på grund av skillnader i företagsstruktur. Stålindustrin i Övre Norrland är en viktig industri och stor utsläppskälla, men håller på att omvandlas till en fossilfri verksamhet till 2035. De fossila koldioxidutsläppen från stålindustrin kommer huvudsakligen från produktionsprocesser och interna transporter, vilket ger ytterligare utrymme för att införa innovativa och koldioxidsnåla processer (t.ex. vätgas).

Andel förnybara energikällor

Sverige är det land i EU som har den största andelen förnybara energikällor i sin energianvändning. Andelen förnybara resurser i den slutliga energianvändningen ökade från 41 % 2005 till 60,1 % 2020.

Biobränslen är den största förnybara källan och används främst till uppvärmning, medan vattenkraft är den dominerande förnybara källan vid elproduktion. Vattenkraften väntas inte ge några ytterligare förnybara energikällor. Snarare kommer Sverige att utöka annan förnybar teknik för att öka sin andel förnybar energi och bidra till EU:s mål för förnybar energi till 2030⁵ genom att nå 65 % förnybar energi.

Energieffektivitet

Sverige har som ett led i sin nationella långsiktiga renoveringsstrategi lagt fram en rad omfattande energieffektiviseringsåtgärder i byggsektorn. Genomförandet av denna strategi kommer att hjälpa till att öka energieffektiviteten, men eftersom den slutliga energianvändningen 2020 översteg målvärdet behöver mer göras för att uppnå energieffektivitetsmålen. Sverige planerar dessutom att successivt renovera byggnadsbeståndet, beroende på byggnadens ålder.

⁵ Som andel av den slutliga energianvändningen (brutto).

Särskilt måste man prioritera att öka energieffektiviteten i byggnader med sämst prestanda och minska energifattigdomen⁶.

Sverige har för avsikt att vara koldioxidneutralt år 2045 och därefter ha nettonollutsläpp.

För att nå detta mål krävs stora investeringar, särskilt i byggsektorn, infrastruktur för elektrifiering av vägtransporter och innovativ koldioxidsnål teknik i energiintensiva industrisektorer, såsom stål⁷. På regeringens initiativ har flera energiintensiva industrisektorer lagt fram färdplaner för att bli klimatneutrala till 2045 och samtidigt öka sin konkurrenskraft.

Miljö

I juli 2020 antog den svenska regeringen en nationell strategi för en cirkulär ekonomi. Den anger inriktning och ambitioner för en långsiktig och hållbar omställning av det svenska samhället. Strategin passar in i landets mål att bli världens första fossilfria land. Fokus ligger på hållbar produktion och hållbara konsumtionssätt.

Övergången från en linjär till en cirkulär ekonomisk modell bör bidra till en ökad användning av säkra, icke-förorenande och hållbara material och processer. Sverige har en väl utvecklad avfallshantering. Det krävs dock större insatser för att uppfylla EU:s återvinningsmål för perioden efter 2020, till exempel genom att minska energiåtervinningen från avfall och flytta tonvikten från förbränning till återvinning av det kommunala avfallet. Byggnads- och renoveringsinitiativen i Sverige måste ytterligare bidra till materialeffektivitet och livscykelprocesser.

För att höja sin övergripande goda miljöprestanda måste Sverige förbättra luft- och vattenkvaliteten och stödja åtgärder som rör biologisk mångfald. Dessa åtgärder handlar om att återställa livsmiljöer (gräsmark, våtmarker och marina ekosystem), eftersom dessa områden fortfarande är problematiska ur miljö- och hälsosynpunkt.

I tabell 3 nedan ges en översikt över Sveriges målsättningar, mål och bidrag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder.

Tabell 3: Översikt över Sveriges energi- och klimatmål och energi- och klimatbidrag

⁶ Castellazzi, L., Zangheri, P., Paci, D., Economidou, M., Labanca, N., Ribeiro Serrenho, T., Zancanella, P. och Broc, J., *Assessment of second long-term renovation strategies under the Energy Efficiency Directive*, 2019, Europeiska unionens publikationsbyrå.

⁷ Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. och Bertoldi, P., *National Energy and Climate Plans for 2021–2030 under the EU Energy Union*, 2020, JRC122862. Se även Tsemekidi-Tzeiranaki, S., Paci, D., Cuniberti, B., Economidou, M. och Bertoldi, P., *Analysis of the Annual Reports 2020 under the Energy Efficiency Directive*, 2020, JRC122742.

	Nationella mål och bidrag	Senaste tillgängliga uppgifter	2020	2030	Bedömning av ambitionsnivå för 2030
	Bindande mål för utsläpp av växthusgaser jämfört med 2005 enligt lagstiftning om ansvarsfördelning (%)	-29	-17	-40	Mer ambitiös. Nationellt mål på minst -50
	Nationellt mål/bidrag när det gäller förnybar energi: Andel förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) (%)	60,1	49	65	Tillräckligt ambitiös. (Över 64 enligt formeln för förnybara energikällor)
	Nationellt bidrag till energieffektivisering:				
	Primärenergianvändning (Mtoe)	41,7	43,4	40,2	Måttlig ambition
	Slutlig energianvändning (Mtoe)	30,9	30,3	29,7	Måttlig ambition
	Elsammanlänkningsnivå (%)	26	28	27	i.u.

Anmärkning: Enligt preliminära uppgifter för 2020 minskade Sveriges utsläpp av växthusgaser inom ramen för lagstiftningen om ansvarsfördelning med 29 % 2020 jämfört med 2005.

Källor: Bedömning av Sveriges slutliga nationella energi- och klimatplan, SWD(2020) 926 final och uppgifter från Eurostat för vissa år, arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer lägesrapporten om klimatåtgärder 2021, SWD(2021) 298 final.

2.3.2. Digital dimension

Återhämtnings- och resiliensplanen bör bidra till den digitala omställningen och minst 20 % av den ekonomiska tilldelningen måste bidra till de digitala målen. Åtgärderna i planen bör bland annat bidra till den digitala omställningen av de ekonomiska och sociala sektorerna (inklusive offentlig förvaltning, offentliga tjänster samt rätts- och sjukvårdssystemen). Syftet med åtgärderna i planen bör vara att förbättra inte bara konkurrenskraften, utan också företagets och de offentliga aktörernas resiliens, flexibilitet och säkerhet, samtidigt som delaktigheten säkerställs.

Sverige är ett av de EU-länder som kommit längst inom den digitala dimensionen enligt kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi). 72 % av befolkningen har minst grundläggande digital kompetens, och 46 % har mer än grundläggande digital kompetens.⁸ 2017 antog den svenska regeringen digitaliseringsstrategin, där den pekar ut inriktningen för Sveriges strävan efter att bli världsledande på att utnyttja digitaliseringens möjligheter när det gäller färdigheter, säkerhet, innovation och infrastruktur.

⁸ Europeiska kommissionen (2021), index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) 2021, Bryssel.

Humankapitalet är en av Sveriges starkaste konkurrensfördelar. För att behålla sitt tekniska försprång måste landet dock ta itu med den rådande bristen på digitala experter. Trots en hög digital kompetens bland den breda befolkningen och ett stort antal informations- och kommunikationsteknikspecialister (IKT) (7,5 % av alla sysselsatta) uppger 55,1 % av de företag som försökt rekrytera IKT-specialister att de har svårt att tillsätta lediga tjänster (EU-genomsnitt: 55,4 %), vilket begränsar tillväxten och produktiviteten. Ytterligare insatser och investeringar krävs för att lärosätena ska kunna locka fler studenter, erbjuda nya kurser och få fler att ta examen inom naturvetenskap, teknik och databehandling, för att ytterligare förbättra Sveriges ledande ställning inom innovation och digital teknik.

Sverige ligger också i framkant inom ultrasnabba anslutningsmöjligheter i Europa. Vissa utmaningar kvarstår dock när det gäller bredbandsutbyggnad och täckning i återstående glesbefolkade områden samt en snar tilldelning av 5G-band. För att nå sitt mål om att 98 % ska ha tillgång till höghastighetsinternet senast 2025 skulle Sverige behöva ta itu med svårigheterna att säkerställa utbyggnad och täckning i de återstående glesbefolkade områdena. Därför kommer Sverige med hjälp av ett befintligt offentligt finansieringssystem att fortsätta att stödja projekt för utbyggnad av infrastruktur för höghastighetsbredband med en hastighet på minst 1 Gbit/s i områden där det inte finns något nästa generations accessnät eller där ingen sådan utbyggnad planeras inom tre år. En förutsättning för en lyckad utbyggnad av 5G-nätet i Sverige är att det finns pionjärfrekvensband tillgängliga och att de tilldelas i god tid. I januari 2021 återupptog och slutförde Post- och telestyrelsen den auktion om 5G-spektrumet genom vilken den tilldelade frekvenser. Detta är ett viktigt steg för 5G-utbyggnaden i Sverige. Det kommer också att innebära synergier med Sveriges avsikt att förbättra konnektiviteten på tågen, vilket kräver stabil konnektivitet för att förbättra villkoren för distansarbete och pendling.

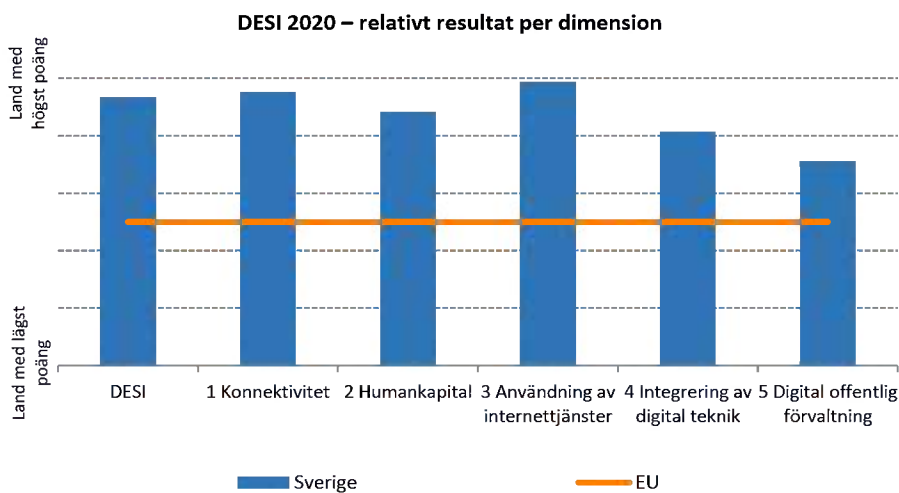
Den offentliga sektorn är digitalt mogen, men det finns utrymme för förbättringar i fråga om information från den offentliga sektorn och återanvändning av denna. I Sverige är e-förvaltningstjänster vanliga och 88 % av internetanvändarna kunde skicka in blanketter på nätet 2020. E-identifiering är också vanligt förekommande. Under 2021 hamnade dock landet för första gången över EU-genomsnittet med 84 % av maxpoängen för öppna data. Många initiativ i digitaliseringsstrategin syftar till att utnyttja tillgången till öppna data och öka den innovativa användningen av digital teknik för att skapa mervärdestjänster både för allmänheten och för företag. Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som inrättades 2018, har tillsammans med andra myndigheter tilldelats flera uppgifter som rör öppna data och användningen av ny teknik. Digg har nu fått i uppdrag att samordna och stödja digitaliseringen i den offentliga sektorn för att göra den mer effektiv och ändamålsenlig.

Sverige uppmuntrar de små och medelstora företagen att snabbare ta till sig ny teknik. Den svenska strategin för smart industri ska underlätta den digitala omställningen i små och medelstora företag. Även om andelen av svenska företag som planerar en kraftig tillväxt till följd

av ökad digitalisering ligger över EU-genomsnittet⁹, behöver de små och medelstora företagen generellt bli mer medvetna om fördelarna med digital teknik och påskynda dess införande, eftersom de ligger efter de stora företagen när det gäller digital intensitet och personalens IKT-färdigheter¹⁰. Innovativa lösningar och kompetensutveckling av arbetskraften skulle göra det möjligt för svenska små och medelstora företag att delta fullt ut på den inre marknaden.

Investeringar i (hållbar) teknik kan öka Sveriges konkurrenskraft under den gröna omställningen, inklusive fler innovativa lösningar inom energi, produktion och distribution. Från och med 2021 stärker Sverige forskning och innovation inom digitalisering fram till 2024 genom forsknings- och innovationspropositionen. I propositionen, som finansieras av statsbudgeten utanför planen för återhämtning och resiliens, anges de övergripande samhällsutmaningar som forskning och innovation i Sverige ska fokusera på. Det handlar om klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och starkt samhälle. De FoI-relaterade digitaliseringsinsatserna omfattar forskning om digitaliseringens konsekvenser för samhället, ett innovationsprogram inom näringsliv och AI, forskning om informations- och cybersäkerhet samt samarbetsprogram på digitaliseringsområdet, liksom investeringar i e-infrastruktur.

Figur1: Index för digital ekonomi och digitalt samhälle 2020 – relativt resultat per dimension

⁹ Benedetti Fasil, C, Domnick, C, Fako, P, Flachenecker, F., Gavigan, J. P., Janiri, M. L., del Rio, J-C, Stamenov, B. och Testa, G., *High Growth Enterprises in the COVID-19 Crisis Context demographics, environmental innovations, digitalization, finance and policy measures*, Europeiska kommissionen, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021.

¹⁰ Enligt Desi har 75 % av de stora företagen hög digital intensitet jämfört med 25 % av de små och medelstora företagen 2020. Dessutom utbildar bara 31 % av de små och medelstora företagen sin personal för att utveckla eller uppdatera deras it-kompetens jämfört med 79 % av storföretagen. Även om små och medelstora företag inte tas upp direkt i digitaliseringsstrategin i någon större omfattning kommer de att dra nytta av både användningen av innovativa lösningar och kompetensutveckling. Små och medelstora företag skulle också kunna dra större nytta av försäljning online och över gränserna, vilket är ett område där svenska små och medelstora företag ligger efter andra länder. 31 % av de små och medelstora företagen säljer online och endast 10 % säljer över gränserna.

Ruta 1: Framsteg mot målen för hållbar utveckling

Översiktstabell över överlappning mellan målen för hållbar utveckling och de fyra aspekter som återhämtnings- och resiliensplanen utgår från.

Målen för hållbar utveckling är sedan 2020 integrerade i den europeiska planeringsterminen. Detta innebär ett starkt åtagande om hållbarhet i samordningen av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU. I detta avsnitt beskrivs hur långt Sverige har kommit i arbetet med att nå målen för hållbar utveckling. Fokus ligger på de mål som har särskild relevans för de fyra dimensioner som ligger till grund för den årliga strategin för hållbar tillväxt 2021 och som har relevans för återhämtnings- och resiliensplanerna (grön omställning, rättvisa, digital omställning och produktivitet samt makroekonomisk stabilitet). Här anges möjliga områden där investeringar och reformer i linje med facilitetens mål ytterligare skulle kunna påskynda framstegen med målen för hållbar utveckling.

Grön omställning

Sverige uppvisar goda resultat i fråga om många av de mål för hållbar utveckling som rör den gröna omställningen. Sverige är till exempel en av de EU-medlemsstater som har de lägsta nettoutsläppen av växthusgaser per capita (1,2 ton 2020), vilket är långt under EU-genomsnittet (7 ton). Andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) är relativt stor i Sverige (60,1 % 2020), jämfört med EU-genomsnittet (22,1 %). En ytterligare minskning av koldioxidintensiteten i den svenska ekonomin skulle leda till framsteg med mål 7 "Hållbar energi för alla" och mål 13 "Bekämpa klimatförändringen".

Rättvisa

Sveriges resultat står sig i allmänhet väl i fråga om indikatorer som bedömer rättvisan i samhället och ekonomin. Sverige uppvisar exempelvis goda resultat när det gäller mål 1 för hållbar utveckling ”Ingen fattigdom”. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (17,7 % 2020) ligger under EU-genomsnittet (21,9 %). Sverige hör till de EU-länder som uppvisar bäst resultat i fråga om ”God hälsa och välbefinnande” (mål 3). Samtidigt har resultaten försämrats den senaste tiden när det gäller ”Minskad ojämlikhet” (mål 10). Sverige uppvisar goda resultat när det gäller ”God utbildning” (mål 4), och har en jämförelsevis låg andel ungdomar som varken arbetar eller studerar och en hög andel vuxna som deltar i lärande. Skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män (mål 5) är mycket liten i Sverige.

Digital omställning och produktivitet

Sverige uppvisar goda resultat när det gäller ”Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt” (mål 8) och ”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur” (mål 9). Sverige hade 2020 de högsta FoU-utgifterna i EU med 3,5 % av BNP. Andelen investeringar är också högre än EU-genomsnittet (24,8 % under 2020, jämfört med 22,3 %). Genom att intensifiera de politiska insatserna skulle Sverige kunna göra ytterligare framsteg i arbetet med att nå de mål för hållbar utveckling som rör den digitala omställningen och produktiviteten.

Makroekonomisk stabilitet

Sverige presterar mycket bra när det gäller mål 8 och uppnår goda resultat på indikatorer som mäter ”fred, rättvisa och starka institutioner” (mål 16), även om vissa indikatorer som rör ”fred och personlig säkerhet” har sjunkit något.

3. PLANENS MÅL, STRUKTUR OCH STYRNING

3.1. Planens övergripande strategi

Planen är en del av landets stora återstartspaket för att stödja den socioekonomiska återhämtningen och den långsiktiga utvecklingen efter covid-19-pandemin. De finanspolitiska stödåtgärderna i paketet, som ingår i budgetarna och ändringsbudgetarna 2020, 2021 och 2022, syftar till att främja ett klimatvänligt och starkt digitaliserat samhälle, stödja integration och underlätta för människor att återgå till sysselsättning.

Reformer och investeringar bör påskynda den gröna omställningen och digitaliseringen till stöd för varaktiga strukturella förbättringar. De medel som anslås i planen, och som utgör ett komplement till de nationella medlen, kommer på kort sikt att bidra till att stimulera ekonomin och främja arbetstillfällena och företagen. Samtidigt kommer de på medellång till lång sikt att hjälpa till att påskynda den gröna omställningen, digitaliseringen, de sociala prioriteringarna och den regionala sammanhållningen.

Planen består av fem delar med fokus på i) grön återhämtning, ii) utbildning och omställning, iii) bättre förutsättningar för att möta demografiska utmaningar, iv) utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning samt v) investeringar för tillväxt och bostadsbyggande. Planen har ett starkt fokus på den gröna omställningen, med särskilda reformer och investeringar riktade mot bland annat koldioxidintensiva sektorer, såsom

transport och industri, vilket bidrar till det nationella klimatmålet att Sverige ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045. En särskild del innehåller åtgärder för att öka möjligheterna till sysselsättning genom att höja humankapitalet bland de arbetslösa, utbilda arbetskraften, kompletterat med en rad reformer för att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden och öka övergången till sysselsättning. Planen syftar också till att skapa bättre förutsättningar att bemöta demografiska utmaningar och säkerställa integriteten i det finansiella systemet med hjälp av reformer i hälso- och sjukvårdssektorn, pensionssystemet och bekämpningen av penningtvätt. Den digitala delen handlar om utbyggnaden av höghastighetsbredband på landsbygden och i glesbefolkade områden samt fortsatt digitalisering av den svenska offentliga förvaltningen. Slutligen innehåller planen också särskilda åtgärder för att förbättra tillgången till bostäder och främja investeringar på bostadsmarknaden.

Planen innefattar inte gränsöverskridande projekt eller projekt som omfattar flera länder.

Reformerna och investeringarna i planen ligger väl i linje med facilitetens övergripande mål att främja sammanhållning genom att bland annat främja tillväxt och sysselsättning, stärka den sociala och territoriella sammanhållningen och stödja den gröna och digitala omställningen.

Tabell 4: Översikt över planen, dess delar och tillhörande beräknade kostnader

Del	Kostnader (i miljoner euro)
I: Grön återhämtning	1 552
II: Utbildning och omställning	504
III: Bättre förutsättningar för att möta demografiska utmaningar	452
IV: Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning	485
V: Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande	296

3.2. Planens genomförande

Styrning

Finansdepartementet ansvarar för samordning, övervakning och rapportering när det gäller planens genomförande. Sveriges återhämtnings- och resiliensplan bygger på mål och instrument som beslutats av riksdagen. Riksdagens finansutskott informerades vid två tillfällen, den 6 och 27 april 2021, av regeringen om planens utformning. Finansdepartementet säkerställer att unionsrätten följs. Det övervakar med hjälp av mål och delmål att planens strategiska och operativa mål uppnås i tid, bereder och lämnar in ansökningar om utbetalning baserat på erforderliga uppgifter från de behöriga myndigheterna och rapporterar till kommissionen. Det säkerställer också utvärderingen av planens resultat och spridningen av dessa samt ger de behöriga myndigheterna tekniskt stöd. Finansdepartementet kommer också att ansvara för att samordna kontroll- och revisionssystem, utfärda förvaltningsförklaringar, förbereda och lämna in begäranden om utbetalning till Europeiska kommissionen, genomföra kontroller av fackdepartementens genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen samt hantera och säkerställa ett centralt svar på förfrågningar om information och tillgång till uppgifter om slutmottagare. Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått ett särskilt mandat att säkerställa

samstämmighet i fråga om revision och kontroll i hela det decentraliserade svenska styrningssystemet samt utarbeta en revisionsstrategi för hela faciliteten för återhämtning och resiliens. ESV ansvarar för att samla in uppgifter för att kontrollera att mål och delmål uppnås och därmed bistå Finansdepartementet i dess övergripande samordningsansvar.

I egenskap av övergripande samordnande enhet övervakar Finansdepartementet genomförandet av planen och ansvarar för utbytet med kommissionen. Ansvaret för att genomföra de enskilda delarna (inklusive det operativa ansvaret för revision och kontroll) ligger hos myndigheterna. Huvuddelen av regeringens politik genomförs av den offentliga förvaltningen. Det finns relativt många statliga myndigheter i Sverige, och enheterna har en hög grad av autonomi. Även om myndigheterna rapporterar till regeringen ingår de inte i regeringen. De myndigheter som ansvarar för att förvalta och övervaka användningen av andra EU-medel i Sverige än de medel som härrör från faciliteten för återhämtning och resiliens kommer således att ha stor betydelse för möjligheterna att genomföra planen på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. De myndigheter som har störst roll i det arbetet är Tillväxtverket (som ansvarar för Europeiska regionala utvecklingsfonden) och Energimyndigheten (som förvaltar Industriklivet). Deras erfarenhet, kapacitet och tekniska expertis bör göra det lättare att genomföra återhämtningsplanen på ett ändamålsenligt sätt. Genom kontakter mellan direkt ansvariga myndigheter och andra berörda organ förväntas planen genomföras på ett ändamålsenligt sätt i enlighet med kraven i tillämplig unionsrätt. Medel från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra nationella medel eller unionsmedel bör utbetalas på central nivå. Instrumentet för tekniskt stöd tillhandahåller sakkunskap om kapacitetsuppbyggnad för att genomföra planen på ett antal områden, t.ex. energi, den gröna omställningen, hälso- och sjukvård, utbildning och bekämpning av penningtvätt..

Jämställdhet

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan har ett starkt fokus på jämställdhet. För varje åtgärd görs en noggrann bedömning av hur den påverkar kvinnor och män. Sverige beskriver de nationella utmaningar som finns när det gäller jämställdhet, oavsett om de beror på pandemin – unga och utrikes födda kvinnor drabbas särskilt hårt – eller är mer strukturella. I planen beskrivs i mindre utsträckning de utmaningar som rör lika möjligheter för alla. Här ligger tonvikten på tillträdet till arbetsmarknaden för ungdomar, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning. I planen presenteras de mekanismer och förvaltningsstrukturer som finns för att säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till jämställdhet under planens genomförande. Det handlar bland annat om jämställdhetsbudgetering, integrering av ett jämställdhetsperspektiv inom offentliga myndigheter och lärosäten samt statliga myndigheters ansvar för genomförandet av funktionshinderspolitiken. Uppgifterna i planen är i stor utsträckning uppdelade efter kön.

Samrådsförfarande

Sverige har genomfört samråd med berörda parter. I april 2021 informerades finansutskottet om planens utformning. En lång rad berörda parter rådfrågades under arbetet med att utarbeta planen och inkom med förslag till åtgärder. Statliga organ på olika nivåer samt arbetsmarknadens huvudparter deltog i förberedelserna inom ramen för den nationella samordningen av den europeiska planeringsterminen. Bland annat hölls två högnivåmöten med företrädare för dessa arbetsmarknadsparter och möten med företrädare för regionerna (under överinseende av Sveriges

kommuner och regioner). Slutligen har ett särskilt möte också hållits med företrädare för det civila samhället. I tillämpliga fall kommer berörda parter att fortsätta att delta i genomförandet av respektive åtgärd för att säkerställa att myndigheterna har fortlöpande kontakt med t.ex. företag, kommuner och regioner.

Kommunikationsstrategi

Regeringen har gjort det möjligt för allmänheten att få tillgång till information om Sveriges plan genom att offentliggöra den på sin webbplats (www.regeringen.se). Regeringen kommer att följa upp med information om framtida rapporter till kommissionen och hålla webbplatsen uppdaterad när Sveriges plan genomförs. Regeringen kommer att ålägga myndigheter och berörda verkställande organ att göra finansieringen av faciliteten för återhämtning och resiliens synlig för allmänheten. För projekt som stöds av faciliteten för återhämtning och resiliens kommer de berörda myndigheterna att uppmanas att i tillämpliga fall visa upp EU:s emblem och en lämplig finansieringsförklaring med lydelsen ”Finansieras av Europeiska unionen – NextGenerationEU” genom lämpliga kommunikationskanaler. Regeringen har också för avsikt att fatta nödvändiga beslut för att säkerställa att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens följs vid åtgärdens genomförande i samband med alla insatser.

Planen innehåller ett tydligt engagemang från myndigheterna att uppfylla kraven på kommunikation i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Detta avser i synnerhet offentliggörande av information om genomförandet av planen och märkningen av projekt som finansieras genom RRF (”Finansieras av Europeiska unionen – NextGenerationEU”). Genomförandet av planen kan ge upphov till ytterligare kommunikationsmöjligheter. Det är upp till de svenska myndigheterna, i samarbete med kommissionen, att ta tillvara på dessa.

Statligt stöd

Reglerna för statligt stöd och konkurrens gäller fullt ut för de åtgärder som finansieras av faciliteten för återhämtning och resiliens. Unionsmedel som ges via medlemsstaternas myndigheter, såsom medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens, blir statliga medel och kan utgöra statligt stöd om samtliga kriterier i artikel 107.1 i EUF-fördraget är uppfyllda. När så är fallet och det finns statligt stöd ska dessa åtgärder meddelas och beviljas av kommissionen innan medlemsstaterna kan bevilja stödet, om inte dessa åtgärder omfattas av en befintlig stödordning eller överensstämmer med tillämpliga villkor i en gruppundantagsförordning, särskilt den allmänna gruppundantagsförordningen som anger vissa stödkategorier som är förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. När statligt stöd föreligger och anmälan krävs är det medlemsstatens skyldighet att anmäla de statliga stödåtgärderna till kommissionen innan de beviljas, i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget. I detta avseende kan Sveriges analys av statligt stöd i planen för återhämtning och resiliens inte betraktas som en anmälan om statligt stöd. Om Sverige anser att en särskild åtgärd i planen för återhämtning och resiliens utgör stöd av mindre betydelse eller stöd som är undantaget från anmälningskravet är det Sveriges ansvar att säkerställa att de tillämpliga reglerna efterlevs fullt ut. Utöver att vara

förenliga med EU:s system för statligt stöd bör de åtgärder som vidtas inom denna ram vara förenliga med EU:s internationella skyldigheter, särskilt Världshandelsorganisationens regler.

Självbedömning av säkerhet

Användningen av självbedömningar av säkerheten anges inte uttryckligen i planen. De farhågor som finns avseende detta undanröjs dock av det faktum att det inte finns någon åtgärd som rör utbyggnaden av 5G.

4. SAMMANFATTNING AV BEDÖMNINGEN AV PLANEN

4.1. Övergripande och tillräckligt balanserat svar på den ekonomiska och sociala situationen

Planen innehåller en övergripande strategi för återhämtning och stärkande av den socioekonomiska resiliensen, med hänsyn till Sveriges särskilda utmaningar och finansiella anslag. Planen syftar till att stödja återhämtning och potentiell tillväxt, samtidigt som den bidrar till att förbättra den socioekonomiska och institutionella resiliensen. I planen förklaras i detalj hur den tar sig an de sex pelare som avses i artikel 3 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens, nämligen i) grön omställning, ii) digital omställning, iii) smart och hållbar tillväxt för alla, iv) social och territoriell sammanhållning, v) hälsa samt ekonomisk, social och institutionell resiliens och vi) strategier för nästa generation. Planen innehåller 27 åtgärder (15 reformer och 12 investeringar) indelade i fem delar. Fokus ligger på den gröna omställningen, den digitala omställningen och humankapitalet samt på att förbättra den övergripande resiliensen i den svenska ekonomin, särskilt genom att ta itu med demografiska utmaningar, säkerställa det finansiella systemets integritet och förbättra bostadsmarknadens funktion. Sverige lämnade in sitt nationella reformprogram den 28 maj 2021. Informationen i det nationella reformprogrammet behandlas och bedöms gemensamt i detta arbetsdokument tillsammans med återhämtnings- och resiliensplanen.

Samtliga pelare täcks av minst en del, medan en del kan bidra till flera pelare. De olika åtgärderna i planen motsvarar dem i faciliteten och det finns en lämplig övergripande balans mellan pelarna. I vilken utsträckning delarna i den svenska planen motsvarar de sex pelarna sammanfattas i tabell 5.

Tabell 5: I vilken utsträckning delarna i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan motsvarar de sex pelarna.

	Grön omställning	Digital omställning	Smart och hållbar tillväxt för alla	Social och territoriell sammanhållning	Hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens	Strategier för nästa generation
C1: Grön återhämtning	●	○	○	○		
C2: Utbildning och omställning		●	○	○	○	●
C3: Bättre förutsättningar för att möta den demografiska utmaningen och säkerställa			●	○	●	○

integriteten i det finansiella systemet						
C4: Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning		•	○	•	•	
C5: Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande	○		○	○	•	

Förklaring: "•" Investeringar och reformer i delen bidrar på ett betydande sätt till pelaren.
"○" Delen bidrar delvis till pelaren.

Grön omställning

Ett av planens viktigaste politiska mål är att underlätta en grön återhämtning. Åtgärderna är inriktade på att minska koldioxidutsläppen från industrin och transportsektorn i Sverige. I synnerhet innehåller del 1 särskilda åtgärder för att minska de processrelaterade utsläppen och minska koldioxidutsläppen från industrin genom forsknings- och utvecklingsprojekt samt för att stödja lokala och regionala projekt för minskade koldioxidutsläpp, inklusive elektriska laddningsstationer. Vidare förväntas del 1 bidra till att skydda värdefull natur och därmed den biologiska mångfalden i svenska skogar genom att upprätta formellt skyddade naturreservat. Dessutom omfattar del 5 investeringsstöd för energieffektivisering och renovering av byggnader för att minska primärenergianvändningen och koldioxidutsläppen inom bostadssektorn.

Digital omställning

Den svenska planen har en stark digital dimension och tre av dess fem delar bidrar till den andra pelaren i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. En särskild del 4 bör stödja investeringar i bredbandsnät med hög hastighet. Fokus ligger på att säkerställa tillgången till bredbandsuppkoppling även i glesbygd, vilket förväntas öka möjligheterna och bevara den ekonomiska verksamheten i dessa områden. Planen förväntas också stödja e-förvaltning, digitala offentliga tjänster och lokala digitala ekosystem med investeringar i en förvaltningsgemensam digital infrastruktur.

Åtgärderna i planen förväntas främja den digitala kompetensen, med fokus på yrken som kommer att spela en viktig roll i den digitala omställningen. Del 2 om utbildning omfattar åtgärder för att stödja humankapital och digitala färdigheter genom att stödja såväl högre yrkesutbildning som universitet och högskolor. Fokus läggs på områden som rör data/it eller andra områden som förväntas bidra till den digitala omställningen i Sverige. Detta förväntas hjälpa till att omskola och fortbilda arbetskraften för att klara utmaningarna och tillgodose behoven på arbetsmarknaden i ett digitaliserat samhälle.

Åtgärder som främjar grön återhämtning förväntas också bidra till den digitala omställningen. Till exempel omfattar del 1 bland annat offentligt stöd för att öka incitamenten att använda smarta energisystem som en del av byggnadsrenoveringarna, för att på bästa sätt utnyttja synergier mellan den gröna och den digitala omställningen. På det hela taget förväntas den svenska planen bidra till den andra pelaren inom alla relevanta dimensioner, med riktade

åtgärder för att anpassa såväl företag som medborgare och den offentliga sektorn till den digitala tidsåldern.

Smart och hållbar tillväxt för alla, inbegripet ekonomisk sammanhållning, sysselsättning, produktivitet, konkurrenskraft, forskning, utveckling och innovation, och en välfungerande inre marknad med starka små och medelstora företag.

Planen täcker till stor del in den tredje pelaren, eftersom samtliga delar förväntas bidra till smart och hållbar tillväxt. Stödet till utvecklingen och tillämpningen av ny teknik på det gröna området förväntas hjälpa den svenska ekonomin att växa på ett smart och hållbart sätt. Detta inbegriper både stöd till forskning och innovation inom viktig teknik för att minska koldioxidutsläppen från industrin, samt stöd för att stimulera tillämpningen av ny teknik, till exempel på området renovering av byggnader.

Särskilt stöd till omskolning och kompetensutveckling kommer att bidra till att säkerställa tillväxt för alla. Genom att förse arbetskraften med den kompetens som krävs i framtiden (del 2) kommer planen att bidra till att förbättra omställningen på arbetsmarknaden och på så sätt göra det möjligt för alla medborgare att på bästa sätt utnyttja möjligheterna med den gröna och digitala omställningen. En stark och konkurrenskraftig arbetskraft lägger också grunden för framtida tekniska framsteg och är därför grundläggande för att säkerställa en långsiktig produktivitetstillväxt.

Åtgärder som syftar till att ta itu med de demografiska utmaningarna kommer att bidra till att säkerställa hållbarheten i den svenska ekonomiska och sociala modellen. Detta omfattar framför allt åtgärder som rör åldersgränserna för pension och socialförsäkrings- och skattesystemen (del 3) och som syftar till att framtidssäkra den svenska modellen mot bakgrund av den ökande medellivslängden.

Små och medelstora företag kan dra nytta av övergripande stödsystem för att hjälpa dem att bättre klara den gröna omställningen. Detta inkluderar Industriklivet och Klimatklivet, som ger investeringsstöd för att främja forsknings- och utvecklingsprojekt för att minska koldioxidutsläppen från industrin, samt stöd till lokala och regionala projekt för att minska koldioxidutsläppen. Dessutom skulle de små och medelstora företagen indirekt gynnas av de omfattande åtgärderna för att öka antalet studieplatser inom högre utbildning och främja yrkesutbildning.

Social och territoriell sammanhållning

Flera delar i planen bidrar till social och territoriell sammanhållning. Åtgärden för att stödja bredbandsutbyggnaden i landsbygdsområden kommer särskilt att bidra till att säkerställa att alla medborgare har tillgång till höghastighetskonnekktivitet och därmed kan dra nytta av fördelarna med digitaliseringen oberoende av var de befinner sig (del 4). Digital konnekktivitet är en förutsättning för en inkluderande digital omställning, och utbyggnaden av bredbandsnät med hög hastighet förväntas i betydande utsträckning bidra till den territoriella sammanhållningen i detta avseende. Investeringar för att avsevärt uppgradera järnvägen i Sverige (del 1) kommer att göra det möjligt för fler medborgare och företag att använda järnvägen som transportmedel och på så sätt främja den territoriella sammanhållningen.

Den sociala sammanhållningen kommer att främjas genom utbildningsinsatser som direkt bidrar till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Framför allt förväntas de åtgärder som avser yrkesutbildning (del 2) att ha en positiv inverkan på den sociala sammanhållningen, särskilt för vuxna i omställningsfasen och för utrikes födda som söker fast anställning. Genom att säkerställa pensionssystemets långsiktiga hållbarhet och genom att höja kompetensen hos personalen på äldreboenden (del 3) kommer planen också att bidra till att trygga äldre människors välfärd och därmed bidra till att förbättra den sociala sammanhållningen. Åtgärder för att öka utbudet av bostäder (del 5) har potential att göra bostäderna mer överkomliga, med positiva konsekvenser för den sociala sammanhållningen.

Hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens

Det svenska hälso- och sjukvårdssystemets resiliens förväntas förbättras till följd av riktade åtgärder i planen. I planen ingår till exempel en reform för att uppmuntra kommuner att erbjuda yrkesutbildning inom hälso- och sjukvård och social omsorg i kombination med utbildning i svenska (del 2). Denna åtgärd förväntas förkorta studietiden och främja övergången till sysselsättning och därmed bidra till att öka utbudet av rätt utbildad personal inom den svenska hälso- och sjukvårdssektorn.

Den svenska ekonomins resiliens förväntas förbättras genom åtgärder som i viss mån tar itu med ineffektiviteten på bostadsmarknaden. Samspelet mellan den svenska bostadsmarknaden och den privata skuldsättningen är avgörande för den ekonomiska resiliensen. Åtgärderna inom den särskilda del 5 om bostadsmarknaden förväntas göra det lättare att komma till rätta med denna ineffektivitet genom att öka utbudet av hyresbostäder och studentbostäder, öka konkurrensen när det gäller bostadsbyggande och minska flaskhalsarna i tillståndsförfarandet.

Planen förväntas bidra till social resiliens genom att förbättra förutsättningarna för omställningen på arbetsmarknaden. Här kommer de åtgärder som syftar till omskolning och fortbildning av både utrikes och inrikes födda personer samt utöka studieplatserna och resurserna vid högre utbildningsanstalter att bidra till att skapa en konkurrenskraftig arbetskraft med bättre förutsättningar att ställa om till och mellan arbeten och därmed främja social resiliens (del 2). Omställningen till arbete kommer också att främjas genom reformen och moderniseringen av lagstiftningen om anställningsskydd (del 2). Åtgärder som syftar till att i tid ta itu med effekterna av demografiska förändringar, särskilt Äldreomsorgslyftet och anpassningen av pensionsåldern, kommer också att bidra till ekonomisk och social resiliens (del 3).

Åtgärder för att främja digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen kommer att bidra till ökad institutionell resiliens, eftersom de kommer att förbereda de offentliga institutionerna på utmaningarna i ett digitaliserat samhälle (del 4). Insatser för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism (del 3) kommer också att bidra till en ökad institutionell resiliens genom att se till att berörda myndigheter har de rättigheter och den information som krävs för att bättre kunna genomföra regelverket.

Strategier för nästa generation

Den svenska planen förväntas bidra till den sjätte pelaren genom dess särskilda del 2 om utbildning. I det program som kombinerar svensk språkutbildning med yrkesutbildning inom äldreomsorgen kommer man att prioritera nyligen arbetslösa eller ungdomar utan tidigare arbetslivserfarenhet. Ytterligare utbildningsresurser vid universitet och högskolor kommer också att gynna nästa generation genom att möjliggöra ett större antal heltidsstudenter och hjälpa till att matcha människors färdigheter med efterfrågan på arbetsmarknaden (inklusive Äldreomsorgslyftet i del 3). Denna åtgärd kompletteras av ett investeringsprogram för att öka utbudet av studentbostäder (del 5). Reformen av lagstiftningen om anställningsskydd (del 2) förväntas också gynna dem som saknar omfattande yrkeserfarenhet och kommer därmed att bidra till att förbättra sysselsättningsutsikterna för den yngre generationen.

Återhämtnings- och resiliensplanen utgör, med beaktande av alla Sveriges planerade reformer och investeringar, i stor utsträckning ett övergripande och tillräckligt balanserat svar på den ekonomiska och sociala situationen och bidrar därigenom på lämpligt sätt till alla sex pelare som avses i artikel 3 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens, med beaktande av Sveriges särskilda utmaningar och ekonomiska tilldelning. Detta skulle motivera betyg A enligt bedömningskriterium 2.1 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.2. Koppling till landsspecifika rekommendationer och den europeiska planeringsterminen

Planen innehåller åtgärder som förväntas ta itu med en betydande del av de utmaningar som fastställs i de relevanta landsspecifika rekommendationerna. I planen hanteras de flesta av de kvarstående landsspecifika rekommendationerna från 2019 och 2020 på ett tillfredsställande sätt. Den innehåller reformer och investeringar för att hantera den gröna och digitala omställningen, hälso- och sjukvårdens resiliens samt forskning och utveckling. Som sådan, och med hänsyn till storleken på det ekonomiska bidraget, bidrar planen till en stor del av de ekonomiska och samhällsliga utmaningar som Sverige står inför. Den landsspecifika rekommendationen om makroekonomiska obalanser i form av övervärderade bostäder och en fortsatt ökning av hushållens skuldsättning har dock endast delvis hanterats på ett tillfredsställande sätt. Sverige har också vidtagit ytterligare åtgärder utanför planens räckvidd för att ta itu med politiska utmaningar som omfattas av rekommendationerna under 2019 och 2020, t.ex. inom politikområdena bekämpning av penningtvätt, forskning och innovation samt hälso- och sjukvårdssystemets resiliens.

Planen innehåller endast delvis åtgärder för att hantera de makroekonomiska obalanserna på bostadsmarknaden och den privata skuldsättningen (landsspecifik rekommendation 1, 2019). Vid den senaste fördjupade granskningen konstaterades övervärderade bostadspriser i kombination med en fortsatt ökning av hushållens skuldsättning i takt med den snabba prisökningen på bostäder under 2020. Planen bidrar i viss mån till att hantera dessa risker genom några åtgärder som syftar till att öka rörligheten och minska boendekostnaderna. Planen är inriktad på bostadsmarknadens utbudssida i form av investeringssubventioner för hyres- och studentbostäder och lättnader i byggnadslagstiftningen. På efterfrågesidan bör initiativ som leder till lägre skatter på uppskjutna kapitalvinster bidra till en ökad efterfrågan, men även till högre

priser, samtidigt som de i viss utsträckning kan förväntas bidra till ökad rörlighet på bostadsmarknaden. På det hela taget förväntas åtgärderna i planen endast ha begränsad inverkan på dynamiken på bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning.

Åtgärder för att förbättra utbildning och färdighetsutveckling (landsspecifik rekommendation 2.1, 2019 och landsspecifik rekommendation 2.2, 2020) ingår i planen.

Planen innehåller investeringsåtgärder för att både öka antalet studieplatser inom yrkesutbildning och högre utbildning samt öka antalet utbildningsplatser. Inom hälso- och sjukvården innehåller planen åtgärder för att utbilda den befintliga personalen inom Äldreomsorgslyftet i syfte att höja deras utbildnings- och kompetensnivå. Åtgärden för att modernisera arbetsrätten och anpassa lagstiftningen om anställningsskydd kommer att ge ytterligare incitament att öka humankapitalets kapacitet. Samtidigt kommer ytterligare insatser att behövas i framtiden för särskilda ytterligare utmaningar, framför allt vad gäller ojämlikhet i fråga om utbildning för elever med migrantbakgrund missgynnade elever och en allt större brist på lärare.

Planen innehåller ökade investeringar i hållbara transporter, särskilt i järnvägar (landsspecifik rekommendation 2.2, 2019 och landsspecifik rekommendation 2.7 och 2.8, 2020). Planen innehåller investeringar på 148 miljoner euro för att uppgradera järnvägsinfrastrukturen under perioden 2021–2023. Investeringarna bör leda till ökad tillförlitlighet och kapacitet i järnvägsinfrastrukturen och stödja övergången från väg till järnväg. Flera av reformerna inom del 1 (Grön återhämtning) syftar till att höja miljöskatten på konventionella bränslen, för att därigenom uppmuntra till konsumtion och produktion av mer hållbara alternativ.

Planen innehåller flera åtgärder för att stödja den digitala omställningen (landsspecifik rekommendation 2.3, 2019 och landsspecifik rekommendation 2.1, 2020). Planen omfattar utbyggnad av bredbandsnätet till mer avlägsna områden och digitalisering av den offentliga förvaltningen. Investeringar i bredbandsnätet kommer att förbättra förutsättningarna för den digitala omställningen i större delar av Sverige. Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen bidrar direkt till digitaliseringen av den offentliga sektorn, men kommer också att göra användningen av digitala tjänster vanligare. Utbildningsåtgärderna kommer att stödja den digitala omställningen genom att förbättra den digitala kompetensen och tillhandahålla kvalificerad arbetskraft för yrken med anknytning till den digitala omställningen. Auktionen av 5G-nätet i början av 2021 som bedöms vara avgörande för den digitala omställningen hanteras utanför planen (landsspecifik rekommendation 2.6), liksom investeringarna i forskning och innovation via Forsknings- och innovationspropositionen, som finansieras via den nationella budgeten (landsspecifik rekommendation 2.5).

Planen innehåller två åtgärder för att minska risken för att det finansiella systemet används för penningtvätt som kompletterar åtgärder som vidtas utanför planen (landsspecifik rekommendation 3, 2019 och landsspecifik rekommendation 3, 2020). När det gäller den första åtgärden har en utredning identifierat de brister som fortfarande finns i den finansiella tillsynen för att förhindra penningtvätt. Den andra åtgärden vidtogs till följd av en tidigare identifierad möjlighet att effektivisera informationsutbytet genom att upprätta en databas

över innehavare av konton och värdefack hos finansiella företag som kan kontrolleras direkt av tillsynsmyndigheterna. Den information som finansföretagen är skyldiga att göra direkt och omedelbart tillgänglig i systemet kommer att effektivisera den finansiella tillsynen av penningtvätt.

Planen innehåller åtgärder som syftar till att öka hälso- och sjukvårdssystemets tillgänglighet och kapacitet (landsspecifik rekommendation 1.2, 2020). Den svenska regeringen har vidtagit många åtgärder utanför planen för att hantera covid-19-krisen och har börjat ta itu med de brister som uppdagats under pandemin. I planen gynnas den svenska hälso- och sjukvården av utbildningen av äldreomsorgspersonal, det ökade antalet studieplatser inom yrkesutbildningen (yrkesvux) och införandet av en skyddad titel för undersköterskor för att göra vårdyrket mer attraktivt.

Planen bidrar till det övergripande politiska paket som utformats för att ta tillfället i akt att på grund av pandemin göra omvälvande investeringar (landsspecifik rekommendation 1.1 och 1.2, 2020). Medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens ingår i ett större stimulanspaket som syftar till att hantera pandemin och göra ekonomin mer anpassningsbar och resiliens. De offentliga investeringarna i planen är i huvudsak inriktade på grön återhämtning (Klimatklivet, Industriklivet och järnvägsinfrastruktur), och investeringarna i Industriklivet förväntas bidra till grön innovation. Investeringen i utveckling och inrättande av en gemensam digital infrastruktur för den offentliga förvaltningen är ett annat, om än blygsamt, tillägg till de offentliga investeringarna. Stödet till energieffektivisering av flerbostadshus (delen grön återhämtning), investeringsstödet för bredbandsutbyggnad (delen digitalisering och bredband) och investeringsstödet för hyres- och studentbostäder (delen bostadsbyggande) bör bidra till att öka de privata investeringarna.

Den gröna omställningen är ett centralt inslag i planen i form av särskilda investeringar (bland annat i forskning och utveckling) och reformer (landsspecifik rekommendation 2.3, 2019 samt landsspecifik rekommendation 2.1, 2020 och landsspecifik rekommendation 2.5, 2020). De investeringar som anges i planen syftar till att ytterligare minska koldioxidutsläppen i ekonomin, och 44,4 % av de utgifter som finansieras ur faciliteten för återhämtning och resiliens avsätts till den gröna omställningen. Planen innehåller investeringar i forskning och utveckling för att minska koldioxidutsläppen inom industrisektorn och investeringar i lokala och regionala projekt för att minska koldioxidutsläppen. Planen syftar också till att minska växthusgasutsläppen genom investeringar för att förbättra energiprestandan i flerbostadshus, skydda värdefull natur och uppgradera järnvägsinfrastrukturen. Den innehåller flera reformåtgärder för att främja den gröna omställningen: höjd energiskatt, justerad beräkning av bilförmån för att bättre återspegla bilens koldioxidavtryck och en ökad andel förnybar energi i fossila bränslen som används av transportsektorn.

Reformerna och investeringarna i planen är anpassade till de europeiska flaggskeppsinitiativen i den årliga strategin för hållbar tillväxt 2021: nya energikällor (omfattar främjande av innovativ teknik för fossilfria lösningar i energiintensiva industrier), *renoveringar* (omfattar stöd till förbättrad energieffektivitet i flerbostadshus samt till hyres- och

studentbostäder), *laddning och tankning* (omfattar ett reformpaket som motverkar användningen av förorenande bilar), *konnektivitet* (omfattar utbyggnad av snabba bredbandstjänster), *modernisering* (omfattar digitalisering av den offentliga förvaltningen) samt *omskolning och fortbildning* (omfattar främjande av utvecklingen av den digitala kompetensen).

Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas, med beaktande av alla Sveriges planerade reformer och investeringar, bidra till att på ett effektivt sätt ta itu med en betydande del av de utmaningar som fastställs i de landsspecifika rekommendationerna eller de utmaningar som fastställs i andra relevanta dokument officiellt antagna av kommissionen inom den europeiska planeringsterminen, och planen för återhämtning och resiliens utgör ett tillräckligt svar på Sveriges ekonomiska och sociala situation. Detta skulle motivera betyg A enligt bedömningskriterium 2.2 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

Tabell 6: Kartläggning av ländernas utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna 2019–2020 och delarna i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan^[1]

Landets utmaningar (i enlighet med avsnitt 2)	Berörda landsspecifika rekommendationer (2019–2020) och rekommendationer inom ramen för den europeiska planeringsterminen	Del 1 – Grön återhämtning	Del 2 – Utbildning och omställning	Del 3 – Bättre förutsättningar för att möta demografiska utmaningar	Del 4 – Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning	Del 5 – Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande
Makroekonomiska obalanser på bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning	Landsspecifik rekommendation 1 för 2019: Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för ränteutgifter för bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera investeringar i bostadsbyggande där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för byggandet. Effektivisera bostadsmarknaden, bland annat genom en mer flexibel hyressättning och en översyn av kapitalvinstbeskattningen.					○
Utbildning och färdighetsutveckling	Landsspecifik rekommendation 2, 2019: Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på utbildning och färdighetsutveckling. Landsspecifik rekommendation 2, 2020: Stödja utbildning och färdighetsutveckling.		●	●		
Hållbara transporter	Landsspecifik rekommendation 2, 2019: Fortsätta att investera i hållbara transporter för att upprusta	●				

Landets utmaningar	Berörda landsspecifika rekommendationer (2019–2020) och	Del 1 – Grön	Del 2 – Utbildning	Del 3 – Bättre	Del 4 – Utbyggnad av	Del 5 – Investeringa
	de olika trafikslagen, i synnerhet järnvägen ^[2] . Landsspecifik rekommendation 2, 2020: Inrikta investeringarna på hållbara transporter.					
Forskning och utveckling	Landsspecifik rekommendation 2, 2019: Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på forskning och innovation, med beaktande av regionala skillnader. Landsspecifik rekommendation 2, 2020: Främja innovation. Landsspecifik rekommendation 2, 2020: Högteknologiska och innovativa sektorer ^[3] .	•	•			
Bekämpning av penningtvätt	Landsspecifik rekommendation 3, 2019: Säkerställa en effektiv tillsyn och tillämpning av regelverket mot penningtvätt ^[4] . Landsspecifik rekommendation 3, 2020: Effektivisera penningtvättstillsynen och tillämpa regelverket mot penningtvätt på ett effektivt sätt ^[5] .			•		
Hälso- och sjukvård	Landsspecifik rekommendation 1, 2020: Öka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, inbegripet genom tillräcklig tillgång till kritiska medicinska produkter och ta itu med bristen på vårdpersonal ^[6] .			•		
Den gröna och digitala omställningen	Landsspecifik rekommendation 2, 2020: Inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi, [...] 5G-nät	•			•	

Förklaring: ”•” Investeringar och reformer inom delen hjälper i väsentlig utsträckning till att hantera utmaningen. ”◦” Delen hjälper delvis till att hantera utmaningen.

^[1] De rekommendationer som rör de omedelbara finanspolitiska åtgärder som vidtagits med anledning av pandemin kan anses ha hanterats utanför planen. Sverige har i allmänhet vidtagit adekvata och tillräckliga åtgärder för att hantera det omedelbara behovet av att stödja ekonomin med hjälp av finanspolitiska medel 2020 och 2021, i enlighet med bestämmelserna i den allmänna undantagsklausulen.

^[2] Denna landsspecifika rekommendation beaktades genom antagande av åtgärder som inte ingår i planen.

^[3] Denna landsspecifika rekommendation beaktades delvis genom antagande av åtgärder som inte ingår i planen.

^[4] Denna landsspecifika rekommendation beaktades genom antagande av åtgärder som inte ingår i planen.

^[5] Denna landsspecifika rekommendation beaktades genom antagande av åtgärder som inte ingår i planen.

^[6] Denna landsspecifika rekommendation beaktades genom antagande av åtgärder som inte ingår i planen.

4.3. Tillväxtpotential, jobbskapande och ekonomisk, social och institutionell resiliens, den europeiska pelaren för sociala rättigheter, lindring av krisens effekter samt social och territoriell sammanhållning och konvergens

Främjande av ekonomisk tillväxt och sysselsättning

Planen förväntas bidra positivt till BNP-tillväxten. Åtgärderna är tidigarelagda med tonvikt på 2021–2023, då planens direkta positiva effekter på tillväxten förväntas bli större eftersom företagen förväntas dra nytta av investeringsincitamenten och av statligt finansierad utbildning och kompetensutveckling. Enligt planen kommer de extra utgifterna att öka BNP med omkring 0,5 % under 2021–2023, vilket främst beror på de direkta utgiftseffekterna. Från och med 2024 förväntas effekten på BNP-tillväxten vara begränsad på grund av att den största delen av stödutgifterna inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens upphör. På medellång och lång sikt förväntas planen öka produktiviteten och bidra till långsiktig tillväxt. Det finns ingen nationell uppskattning av de långsiktiga effekterna. Enligt kommissionens Quest-modell är den långsiktiga effekten på BNP i fasta priser 0,1 % (se rutan nedan). Planen förväntas också bidra till sysselsättningen, särskilt 2021–2022. De mest ihållande positiva effekterna på tillväxt, produktivitet och finanspolitisk hållbarhet på medellång till lång sikt väntas härröra från reformerna i planen, särskilt reformerna inom social trygghet och pensioner och förändringarna i arbetsmarknadslagstiftningen. Deras effekter är dock svåra att kvantifiera och planen innehåller inga uppskattningar. Sammantaget förväntas planen bidra aktivt till genomförandet av EU:s uppdatering av den nya industristrategin 2020¹¹.

Ruta 2: Stiliserade konsekvenssimuleringar för NextGenerationEU med Quest – Sverige
Kommissionens simuleringar med hjälp av Quest-modellen visar att de ekonomiska effekterna av NextGenerationEU i Sverige kan leda till en BNP-ökning på 0,2–0,3 % fram till 2026^[1]. Efter 20 år kan BNP komma att vara 0,1 % högre. Spridningseffekterna utgör en betydande del av dessa effekter.

Enligt dessa simuleringar skulle detta motsvara mer än 4 000 extra arbetstillfällen. De gränsöverskridande spridningseffekterna (BNP) står för 0,1 procentenheter år 2026, vilket visar mervärdet av synkroniserade utgifter i medlemsstaterna (rad 2). Även i ett scenario där medlen från NextGenerationEU ger en lägre produktivitet skulle det ändå innebära en betydande inverkan (rad 3)^[2].

Tabell 1: Resultat av Quest-simuleringen (% avvikelse för BNP i fasta priser från fall utan NextGenerationEU)

Scenario	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Utgångsvärde	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
varav spridningseffekt	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Låg produktivitet	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0

I detta stiliserade scenario beaktas inte strukturreformernas potentiellt positiva inverkan, som kan vara avsevärd. En modellbaserad jämförelse visar att genomförandet av strukturreformer som

¹¹ Se Europeiska kommissionen, *Uppdatering av industristrategin 2020*, COM(2021) 350 final, 5.5.2021.

skulle kunna halvera avståndet till de bästa aktörerna i fråga om indikatorer för strukturreformer skulle kunna öka Sveriges BNP med 3,5 % på 20 år^[1].

På grund av skillnaderna i antaganden och metod **kan resultaten av denna stiliserade bedömning inte direkt jämföras med de siffror som redovisas i kapitel 4 i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan.**

^[1] Faciliteten för återhämtning och resiliens uppgår till ungefär 90 % av NextGenerationEU, som även omfattar React-EU, Horisont, InvestEU, Fonden för en rättvis omställning, landsbygdsutveckling och rescEU.

^[2] Tekniskt sett bygger scenariot med låg produktivitet på en betydligt lägre produktionselasticitet hos det offentliga kapitalet.

^[3] Varga, J., in 't Veld J. (2014), *The potential growth impact of structural reforms in the EU: a benchmarking exercise*, European Economy Economic Papers nr 541.

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2014/pdf/ecp541_en.pdf.

Stärkande av den sociala sammanhållningen

I planen hanteras sociala skillnader som har ökat under covid-19-pandemin. Den innehåller förslag på investeringar och reformer inom utbildning, digitalisering och hälsa för att komma till rätta med dessa skillnader. Dessa bidrar på flera sätt till lika möjligheter och bättre tillgång till arbetsmarknaden i enlighet med riktlinjerna för den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Detta väntas på kort sikt ge begränsade fördelningseffekter när de nya åtgärderna har vidtagits. De långsiktiga positiva effekterna av investeringarna i utbildning, som sträcker sig längre än till genomförandet av planen, kommer dock troligen att vara mer påtagliga, vilket är en naturlig följd av investeringar i humankapital. Den föreslagna arbetsmarknadsreformen förväntas bidra till att öka de mer sårbara gruppernas möjligheter på arbetsmarknaden.

Utökad yrkesutbildning och högre utbildning kan bidra till ökad sysselsättning, särskilt bland mindre gynnade grupper och i områden med brist på arbetskraft. Satsningarna på att öka utbudet av yrkesutbildning i hela landet är delvis inriktade på den utomeuropeiskt födda befolkningen, där en stor andel människor har sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden (lägre yrkesnivåer, högre hinder för tillträde till arbetsmarknaden, brist på relevant kompetens/utbildning). Dessutom läggs det i åtgärderna för högre utbildning och yrkesutbildning stor vikt vid den digitala dimensionen i syfte att minska bristerna och förbättra de arbetslösas omställningsmöjligheter. Tillsammans bör dessa åtgärder bidra till ökad sysselsättning och produktivitet.

Sveriges plan innehåller en rad åtgärder som på ett ändamålsenligt sätt förväntas hantera landets utmaningar när det gäller jämställdhet och lika möjligheter för alla. Det handlar bland annat om flera reformer och investeringar inom utbildning, yrkesutbildning och omskolning som riktar sig till ungdomar och utrikes födda, särskilt kvinnor. Åtgärder planeras också för att stödja tillgången till utbildning för studenter med funktionsnedsättning, till exempel genom att tillhandahålla särskilt pedagogiskt stöd. Reformerna och investeringarna inom hälso- och sjukvårdssektorn syftar till att höja vårdkvaliteten och livskvaliteten för äldre. Åtgärder för att höja kompetensen och öka bemanningen inom äldreomsorgen och regleringen av undersköterskeyrket förväntas gynna kvinnor och utrikes födda, som utgör den stora merparten av hälso- och sjukvårdspersonalen och socialarbetarna. Investeringar i studentbostäder riktar sig

till ungdomar. Många åtgärder bidrar till lika möjligheter för alla, men jämställdhetsaspekterna kunde ha integrerats på ett ännu mer omfattande sätt i planen och presenterats på ett mer framträdande sätt, t.ex. när det gäller åtgärder som rör den gröna och den digitala omställningen.

Alla enskilda investeringar och reformer bedöms mot bakgrund av deras inverkan på jämställdhet. Sverige redogör dock inte i detalj för hur planen på det stora hela kommer att påverka skillnaderna i sysselsättning och lön mellan kvinnor och män.

Särskilda åtgärder riktar sig till äldre och yngre generationer. Utbildningen av personal på kommunala äldreboenden väntas leda till ett större utbud av och högre kvalitet på tjänster inom långvarig vård och omsorg, vilket bör påverka de äldres livssituation positivt. De särskilda stödåtgärder riktade till studenter och låginkomstfamiljer som vidtas inom ramen för del 5 (bostadsbyggande) bör också förbättra dessa två gruppers ställning på bostadsmarknaden.

Minskad sårbarhet och ökad resiliens

Ytterligare framsteg med den digitala och gröna omställningen bör bidra till att öka resiliensen mot externa chocker. Tack vare Sveriges avancerade digitala infrastruktur har landet kunnat förlita sig på distansarbete och fortsatt serviceverksamhet inom flera sektorer. Planens tonvikt på åtgärder som främjar digitalisering, såsom bredbandsutbyggnad, ger ytterligare stimulans till den digitala omställningen av arbetet som bör minska sårbarheten för avbrott i försörjningskedjan. Åtgärder för att digitalisera den offentliga förvaltningen kan öka institutionernas förmåga att anpassa sig till och stå emot chocker. Åtgärderna för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och täppa till kunskapsluckorna bör hjälpa Sverige att upprätthålla sin höga konkurrenskraft och anpassa sig vid ogynnsamma ekonomiska omständigheter. Sist men inte minst kan planens tonvikt på miljömässigt hållbara initiativ anses minska exponeringen för ohållbara ekonomiska verksamheter som riskerar att bli föråldrade. På det hela taget bidrar planen till den långa rad trender och strategier som har gjort att Sverige har kommit jämförelsevis långt på vägen mot en grön och digital omställning, och som främjar en branschstruktur med ett starkt fokus på flexibel och innovativ ekonomisk verksamhet och främjar resiliens.

Sammanhållning och konvergens

Initiativen i planen för att främja lärande, digitalisering och innovation, bland annat inom grön teknik, främjar territoriell sammanhållning och konvergens. De regionala skillnaderna i Sverige är mindre markanta än i flera andra EU-länder. Planen innehåller flera åtgärder som bidrar till en balanserad regional utveckling. Bredbandsutbyggnaden är huvudsakligen inriktad på avlägset belägna regioner utan uppkoppling. Bredbandsutbyggnaden bör underlätta för människor att få tillträde till arbetsmarknaden och ge företagen större möjligheter att interagera med leverantörer och kunder oavsett var de befinner sig. Utbildnings- och skolprogrammen inom planens utbildningsdel är tillgängliga i mindre tätbefolkade områden över hela landet. Samtidigt bör uppgraderingen av transportinfrastrukturen också bidra till att minska den regionala spridningen. Initiativ som inriktas på innovation och den gröna omställningen skulle kunna få fart på tillväxt, sysselsättning och innovation i de delar av landet som ligger utanför de traditionella ekonomiska centrumen, vilket skulle bidra till en ökad territoriell sammanhållning. Exempelvis har lanseringen av fossilfri stålproduktion gjort Sverige världsledande inom grön innovation

inom stålindustrin. De banbrytande produktionsanläggningarna är belägna i norra delen av landet och bidrar till ett nytt dynamiskt regionalt tillväxtområde.

Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas, med beaktande av alla Sveriges planerade reformer och investeringar, ha stor inverkan på stärkandet av landets tillväxtpotential, jobbskapande och ekonomiska, sociala och institutionella resiliens, bidra till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, inbegripet genom främjandet av barn- och ungdomspolitik, och lindra covid-19-krisens ekonomiska och sociala konsekvenser, och därigenom öka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och konvergensen i unionen. Detta skulle motivera betyg A enligt bedömningskriterium 2.3 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

Ruta 3: Sysselsättningsrelaterade och sociala utmaningar mot bakgrund av den sociala resultattavlan som åtföljer den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Social resultattavla för SVERIGE						
Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden	Unga med högst grundskoleutbildning (% av befolkningen i åldern 18–24 år) (2020)					
	Digitala färdigheter (2019)					
	Unga som varken arbetar eller studerar (% av hela befolkningen i åldern 15–29 år) (2020)					
	Skillnad i sysselsättning mellan kvinnor och män (2020)					
	Förhållande mellan övre och undre inkomstkventil (S80/S20) (2020)					
Dynamiska arbetsmarknader och rättvisa arbetsvillkor	Sysselsättning (% av befolkningen i åldern 20–64 år) (2020)					
	Arbetslöshet (% av befolkningen i åldern 15–74 år) (2020)					
	Långtidsarbetslöshet (% av befolkningen i åldern 15–74 år) (2020)					
	Ökning av hushållens reala disponibla bruttointkomst per capita (2020)					
Socialt skydd och social delaktighet	Risk för fattigdom eller social utestängning (i %) (2020)					
	Risk för fattigdom eller social utestängning bland barn (in %) (2020)					
	Effekt av sociala transfereringar (utöver pensioner) när det gäller att minska fattigdomen (2020)					
	Skillnad i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning (2020)					
	Andel med hög boendeutgift i förhållande till disponibel inkomst (2020)					
	Barn under tre år som deltar i formell barnomsorg (2020)					
	Personer som enligt egen uppgift har icke tillgodosedda vårdbehov (2020)					
Kritiskt läge	Bör följas upp	Svag men förbättras	Bra men bör följas upp	Genomsnittligt	Bättre än genomsnittet	Bland de bästa

Uppdatering den 13 januari 2022. På den sociala resultattavlan klassificeras medlemsstaterna enligt en statistisk metod som de kommit överens om med sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. För indikatorerna jämförs både nivåer och förändringar med respektive EU-genomsnitt och medlemsstaterna delas in i sju kategorier. Mer information om metod anges i den gemensamma sysselsättningsrapporten 2021, COM(2021) 743 final.

Åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande och uppmuntra till utbildning. Det tidigare aviserade ”intensivåret” för nyanlända migranter lanserades i april 2021. Intensivåret bygger på en individanpassad aktivitetsplan som Arbetsförmedlingen utarbetar tillsammans med deltagaren. Deltagarna kan till exempel gå en intensivkurs i svenska eller göra en intensiv heltidspraktik för att snabbt hitta ett arbete. De uppmuntras också att träffa en mentor och delta i andra aktiviteter på fritiden som hjälper dem att lära sig svenska. Efter att ha avslutat intensivåret kommer deltagarna att få ett kunskapsbevis där det står vad de har uppnått och vilka språk- och yrkesfärdigheter de har.

Sverige presterar väl när det gäller de flesta indikatorer på den sociala resultattavlan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Även om sysselsättningsgraden har minskat något efter den första effekten av covid-19-krisen är den fortfarande bland den högsta i EU med 81,0 % (tredje kvartalet 2021). Arbetslösheten har ökat med 0,9 procentenheter, från 7,2 % i januari 2020 till 8,1 % i januari 2022. Å andra sidan har långtidsarbetslösheten ökat betydligt, från 1,1 % under första kvartalet 2020 till 2,2 % under tredje kvartalet 2021.

Befolkningens digitala kompetens är mycket hög. De sammantaget goda resultaten beror på Sveriges väl utvecklade välfärdsmodell med en effektiv, aktiv arbetsmarknadspolitik, starka sociala trygghetssystem och en mångårig och väletablerad dialog mellan arbetsmarknadens parter. Men redan före krisen stod landet inför utmaningar när det gäller att öka deltagandet på arbetsmarknaden för lågutbildade och utrikes födda, särskilt kvinnor. Dessa grupper är också några av dem som påverkats mest av covid-19-krisen. Under tredje kvartalet 2021 var arbetslösheten bland lågutbildade 28,1 % jämfört med 4,3 % bland högutbildade, medan arbetslösheten bland personer födda utanför EU var 22,5 % jämfört med 5 % bland personer födda i Sverige.

Sverige fortsätter att förbättra åtgärderna för att främja integrering på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har länge vidtagit

Sverige beskriver i sin återhämtnings- och resiliensplan några av de sysselsättningsrelaterade och sociala utmaningar som är relevanta för genomförandet av pelaren. För att främja lika möjligheter och tillträde till arbetsmarknaden är planen tydligt inriktad på yrkesutbildning och högre utbildning. Eftersom det finns ett stort kompetensglapp i Sverige och många arbetslösa saknar den kompetens som krävs är det viktigt att fokusera på fortbildning och omskolning. Några av de åtgärder som föreslås i planen är ökade studieplatser inom högre yrkesutbildning och regional yrkesutbildning för vuxna, samt inrättandet av kortare kurser och program inom högre yrkesutbildning för att underlätta omställningen på arbetsmarknaden. För att säkerställa en bättre integration av migranter innehåller planen också en åtgärd för att höja ersättningsnivån för yrkesutbildningar i kombination med kurser i svenska för invandrare och svenska som andra språk. Planen innehåller också åtgärder för att stödja produktionen av bostäder till rimlig kostnad, bland annat investeringar i bostadsbyggande med särskilda krav för att säkerställa fördelaktiga hyresvillkor. Detta bör gynna studenter, människor i socialt utsatta situationer som behöver hyresstöd för att få tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden, samt unga människor under 31 år. Ojämlighet i fråga om utbildning för elever med migrantbakgrund och utmaningar inom lärarkåren har dock inte behandlats.

4.4. Principen om att inte orsaka betydande skada

Enligt förordningen om inrättande av en facilitet för återhämtning och resiliens bör de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen inte orsaka betydande skada för något av de sex miljömålen i den mening som avses i artikel 17 i taxonomiförordningen¹². I enlighet med förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens och den tekniska vägledningen om tillämpningen av principen om att inte orsaka betydande skada inom ramen för förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens (den tekniska vägledningen)¹³ gör medlemsstaterna en bedömning, och på grundval av den bedömer kommissionen om varje åtgärd i planen är förenlig med principen om att inte orsaka betydande skada. Sverige har inkluderat en detaljerad sådan bedömning för varje åtgärd i planen.

De uppgifter som Sverige lämnat om utformningen av åtgärderna är tillräckliga för att kunna dra slutsatsen att ingen åtgärd i planen förväntas orsaka betydande skada för något av miljömålen. Genom att välja ut åtgärder som i väsentlig utsträckning bidrar till miljömålen, eller som inte har någon eller obetydlig förutsebar inverkan på miljömålen, kan många åtgärder i planen från början anses vara förenliga med principen om att inte orsaka betydande skada. Detta omfattar till exempel åtgärder som rör utbildning, arbetsmarknad, offentlig förvaltning och bekämpning av penningtvätt. När det gäller åtgärder som kräver en materiell bedömning av förenligheten med principen om att inte orsaka betydande skada i enlighet med den tekniska vägledningen (t.ex. hållbar rörlighet och breda stödordningar) har Sverige lagt fram uppgifter och försäkringar som styrker att åtgärderna inte kommer att orsaka någon betydande skada för något av de sex miljömålen.

¹² De sex miljömålen är 1) begränsning av klimatförändringar, 2) anpassning till klimatförändringar, 3) hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser, 4) den cirkulära ekonomin, 5) förebyggande och begränsning av miljöföroreningar samt 6) skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem.

¹³ COM(2021) C58/01, *Teknisk vägledning om tillämpningen av principen om att inte orsaka betydande skada inom ramen för förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens*.

Som ett första steg vill Sverige säkerställa att de verksamheter som får stöd av planen är förenliga med principen om att inte orsaka betydande skada, bland annat genom att åta sig att tillämpa all relevant EU-lagstiftning och nationell lagstiftning på miljöområdet. Miljöbalken innehåller bestämmelser som är tillämpliga på såväl enskilda personer som företag. Miljöskyddet säkerställs genom flera principer genom vilka framför allt tillämpliga EU-direktiv införlivas. Det handlar bland annat om försiktighetsprincipen, principer för att förhindra eller motverka att en verksamhet skadar människors hälsa eller miljön och principer för att spara och minska avfall och energi genom att prioritera användningen av förnybar energi. Miljöbalken innehåller också miljö kvalitetsnormer som fastställer en godtagbar minimikvalitet för mark, vatten, luft och miljö. I miljöbalken föreskrivs dessutom att vissa åtgärder måste genomgå en miljökonsekvensbedömning i enlighet med direktivet om miljökonsekvensbedömning¹⁴.

Del 1 (Grön återhämtning) i planen omfattar investeringsstöd till lokala och regionala projekt för att minska koldioxidutsläppen (Klimatklivet). Här finns också investeringar i innovativa FoU-projekt för att minska industriutsläppen (Industriklivet). När det gäller åtgärder som finansieras genom dessa program och som kan omfattas av EU:s utsläppshandelssystem har Sverige bland annat försökt att säkerställa efterlevnaden av principen om att inte orsaka betydande skada genom att visa att projekt för att få stöd måste ha växthusgasutsläpp som är betydligt lägre än de relevanta riktmärken som fastställts för gratis tilldelning¹⁵.

Med ett undantag är verksamheter som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem inte berättigade till finansiering från Klimatklivet. Industriell spillvärme för användning i fjärrvärme är stödberättigad eftersom Sverige anser att spillvärme är ett resurseffektivt sätt att tillgodose uppvärmningsbehov, som inte tillräckligt stimuleras av befintliga instrument, däribland EU:s utsläppshandelssystem. Spillvärme förväntas indirekt minska utsläppen av växthusgaser, eftersom den ofta ersätter fossila bränslen, el och bränslen från biomassa genom att den matas in i fjärrvärmenätet och ersätter mer utsläppsintensiv varmeproduktion. All finansiering av spillvärme ska ha prognostiserade utsläpp av växthusgaser som väsentligt understiger det fastställda riktmärkesvärdet i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/447. Dessutom är även i) verksamhet och tillgångar med anknytning till fossila bränslen, inklusive nedströmsanvändning, ii) verksamhet och tillgångar i samband med avfallsdeponier, förbränningsanläggningar och anläggningar för mekanisk biologisk behandling, och iii) verksamhet och tillgångar där långsiktigt bortskaffande av avfall kan skada miljön undantagna från finansiering.

Investeringar inom ramen för Industriklivet kan avse verksamhet som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem, men de får inte snedvrída de prissignaler som införts genom utsläppshandelssystemet. Målet med Industriklivet är att radikalt förändra industrisektorn så att den blir fossilfri och bidrar till de ambitiösa klimatmålen i linje med Sveriges mål att uppnå nettonollutsläpp senast 2045. En sådan industriell omställning kräver investeringar i helt ny

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

¹⁵ Riktmärken enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/447.

teknik som är kostsamma och för vilka priset på utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem för närvarande ligger långt under vad som krävs för sådana investeringar. Det anses därför att Industriklivet är ett ytterligare politiskt instrument som inte snedvrider de prissignaler som införs genom utsläppshandelssystemet.

Urvalskriterierna för projekt som kan få finansiering från Klimatklivet eller Industriklivet är dessutom tillräckligt stränga för att säkerställa att fossila bränslen inte används i några projekt (eller i efterföljande led). Notera att även i) verksamhet och tillgångar i samband med avfallsdeponier, förbränningsanläggningar och anläggningar för mekanisk biologisk behandling, och ii) verksamhet och tillgångar där långsiktigt bortskaffande av avfall kan skada miljön är undantagna från finansiering.

För att säkerställa fullständig överensstämmelse med principen om att inte orsaka betydande skada anges i planen att vissa åtgärder ska uppfylla de krav om att inte orsaka betydande skada som återfinns i den tekniska vägledningen. Detta gäller till exempel åtgärder till stöd för innovativa FoU-projekt (Industriklivet) som kan omfatta anläggningar inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem i del 1 (Grön återhämtning) och breda stödsystem som omfattar flera sektorer och verksamheter (Klimatklivet) i del 1. Dessa åtgärders överensstämmelse med principen om att inte orsaka betydande skada ingår i beskrivningen av åtgärderna i rådets genomförandebeslut.

Planen innehåller också åtgärder för att förbättra byggnaders energieffektivitet. Även om denna typ av åtgärder har en positiv inverkan på utsläppsminskningen riskerar de att ge upphov till betydande mängder byggavfall. Sverige säkerställer att det med avseende på målet för den cirkulära ekonomin inte uppstår någon betydande skada genom att för var och en av åtgärderna i planen ange att minst 70 viktprocent av det icke-farliga bygg- och rivningsavfall som genereras på byggarbetsplatserna kommer att förberedas för återanvändning, materialåtervinning och annan materialåtervinning.

Med beaktande av bedömningen av alla planerade åtgärder förväntas ingen åtgärd som avser genomförande av reformer och investeringsprojekt i Sveriges plan för återhämtning och resiliens medföra betydande skada för miljömål i den mening som avses i artikel 17 i taxonomiförordningen (EU) 2020/852 (principen om att inte orsaka betydande skada). Detta skulle motivera betyg A enligt bedömningskriterium 2.4 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.5. Grön omställning

Klimatmål

Sverige avsätter i sin plan 1,46 miljarder euro till klimatmålen, vilket motsvarar 44,4 % av planens totala tilldelning i icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd. Detta överskrider det lägsta klimatmål på 37 % som fastställs i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Tabell 7 nedan visar alla klimatåtgärders bidrag till klimatmålen. De investeringar som ingår i delen Grön återhämtning (del 1) utgör den största andelen av planens totala klimatbidrag. Dessa investeringar bidrar till klimatmålen genom en rad olika insatser, alltifrån breda system till stöd för minskade koldioxidutsläpp från utsläppsentensiva industrier och finansiering av lokala/regionala investeringar i minskade koldioxidutsläpp, till mer specifika investeringar för att

öka energieffektiviteten i flerbostadshus och uppgradera järnvägarna. Dessa investeringar kompletteras med reformer som innebär höjd miljöbeskattning av konventionella bränslen.

Märkningen bygger på en korrekt tillämpning av den metod för klimatspårning som anges i bilaga VI till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Den innebär att man identifierar insatsområden och tillhörande koefficienter för beräkningen av stöd till klimatmålen. För breda åtgärder beräknas bidraget till klimatmålen på delåtgärdsnivå för att säkerställa ett korrekt urval av insatsområden och för att undvika överskattning av enskilda åtgärders sammantagna bidrag till klimatmålen. Detta gäller särskilt åtgärden Klimatklivet, med sju olika delåtgärder som motsvarar fyra insatsområden. När ett utvalt insatsområde är förenat med särskilda ytterligare villkor, motiveras dessa i beskrivningen av respektive åtgärd samt återspeglas av särskilda bestämmelser för mål och delmål för att säkerställa att åtgärdernas egenskaper överensstämmer med villkoren i bilaga VI till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Den svenska planen innehåller inte förslag om att höja klimatkoefficienten för någon av åtgärderna.

Tabell 7: Bidrag till klimatmålen per åtgärd

Åtgärd		Kostnad (i miljoner euro)	Klimatbidrag (i miljoner euro)	Klimatbidrag (i %)
1.1	Lokala och regionala klimatinvesteringar	811,1	811,1	24,7 %
1.2	Klimatinvesteringar i industrisektorn	286,4	260,6	7,9 %
1.3	Energieffektivisering av flerbostadshus	59,8	23,9	0,7 %
1.4	Järnvägssatsning	148,1	148,1	4,5 %
1.9	Skydd av värdefull natur	246,9	98,8	3,0 %
5.1	Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande	296,3	118,5	3,6 %
Totalt		1 848,6	1 461,0	44,4 %

* Observera att klimatbidraget (i %) beräknas utifrån Sveriges totala tilldelning.

(3,289 miljoner euro)

Grön omställning

Återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till Sveriges gröna omställning, innehåller åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar som är förenade med denna och är väl anpassad till prioriteringarna i den europeiska gröna given och dess klimatmålsplan för 2030 samt målet att göra EU klimatneutralt senast 2050. I detta avseende är syftet med delen Grön återhämtning att Sverige ska komma till rätta med de utmaningar som är förenade med att senast 2045 uppnå målet om koldioxidneutralitet. De åtgärder som ingår i delen kommer att öka

investeringarna i industrins klimatomställning och energieffektiviseringen av bostäder, främja hållbara transportmedel och återställa skogens biologiska mångfald.

Planen är starkt inriktad på sektorsspecifika åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från industrin och transportsektorn och bidrar till att uppfylla kommissionens vägledning till Sverige i enlighet med den integrerade nationella energi- och klimatplanen. Industri- och transportsektorerna ses som prioriterade sektorer för att begränsa klimatförändringarna i den integrerade nationella energi- och klimatplanen och är också de viktigaste målsektorerna för den gröna omställningen i den svenska planen. Delen Grön återhämtning innehåller åtgärder som syftar till att minska mängden processrelaterade utsläpp, som är relativt dyra att minska eftersom tekniken inte finns tillgänglig på marknaden i dag. Mot bakgrund av detta bekräftar Sverige i sin återhämtnings- och resiliensplan att det behövs ytterligare forskning, innovation, demonstration och genomförande av sådana tekniska lösningar i större skala. Planen syftar till att möta denna utmaning genom att utöka Industriklivets resurser. Industriklivet är ett befintligt investeringsprogram som syftar till att minska koldioxidutsläppen från industrin genom att främja forsknings- och utvecklingsprojekt. Delen omfattar också utökade resurser till Klimatklivet för att stödja lokala och regionala projekt som bidrar till minskade koldioxidutsläpp, till exempel laddningsstationer. Slutligen innehåller delen också ett reformpaket som ska minska användningen av förorenande bilar. Paketet ingår i en bredare grön skatteväxlingsreform som innebär att höjda miljöskatter växlas mot sänkt skatt på arbete. Åtgärderna förväntas bidra till målen i den gröna given om att stödja industrin att investera i innovation, bli världsledande i den gröna ekonomin och införa renare, billigare och mer hälsosamma former av privata och kollektiva transporter¹⁶.

Planen innehåller också åtgärder för ökad energieffektivitet i byggnader genom att ge stöd till energieffektivisering av flerbostadshus samt till hyres- och studentbostäder. Dessa åtgärder förväntas bidra till att minska koldioxidutsläppen inom bostadssektorn. Sektorn släpper ut 11 miljoner ton koldioxid per år, främst från el och rumsuppvärmning i bostäder. De två investeringarna i energieffektivisering och renovering av byggnader motsvarar de övergripande målen i den europeiska gröna given. Åtgärderna förväntas leda till genomsnittliga primärenergibesparingar eller minskade växthusgasutsläpp med minst 30 %.

När det gäller planens bidrag till att hantera miljöutmaningar, inklusive biologisk mångfald, innebär åtgärderna i planen en lämplig nivå av miljöintegrering. Sverige tar i planen upp några av landets största utmaningar när det gäller miljöskydd. Det handlar bland annat om att minska utsläppen inom industrin och ge stöd till hållbara transporter med hjälp av åtgärder som Industriklivet och investeringar i järnvägar. Dessa åtgärder kommer bland annat att gynna luftkvaliteten. De åtgärder för energieffektivitet i byggnader som fastställs i planen och vissa av de projekt som planeras i Industriklivet förväntas ha en positiv inverkan på den cirkulära ekonomin. Åtgärden Skydd av värdefull natur förväntas direkt stödja målet att bevara den biologiska mångfalden genom att inrätta naturreservat för att skydda värdefulla naturliga

¹⁶ Se Europeiska kommissionen, *Den europeiska gröna given* COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

livsmiljöer, inklusive skogar. Denna åtgärd är särskilt lämplig med tanke på att mer än halva Sveriges territorium täcks av skog och att Sverige har den största skogsarealen av alla EU-medlemsstater.

Åtgärderna i återhämtnings- och resiliensplanen kommer att hjälpa Sverige att utnyttja den gröna omställningen och införa förändringar i ekonomin med bestående inverkan. Investeringarna förväntas lägga grunden för en hållbar infrastruktur och hållbara bostäder. Reformerna förväntas bidra till en varaktig förändring av produktion och konsumtion, vilket i sin tur bör bidra till en hållbar ekonomi i linje med Sveriges långsiktiga strategi. Reformerna och investeringarna i hållbara transporter väntas till exempel bidra till en betydande minskning av utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar från transporter. Därigenom säkerställs en bättre miljö för människor och bättre villkor för ekonomiska aktörer både på kort och på lång sikt.

Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas, med beaktande av bedömningen av alla planerade åtgärder, i stor utsträckning bidra till den gröna omställningen eller ta itu med de utmaningar som är förenade med denna och säkerställa att minst 37 % av planens totala tilldelning bidrar till klimatmålet. Detta skulle motivera betyg A enligt kriterium 2.5 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.6. Digital omställning

Digital märkning

Reformer och investeringar som bidrar till de digitala målen motsvarar 20,5 % av planens totala tilldelning. Tre av planens fem delar bidrar till digitala mål. Ett väsentligt bidrag kommer från åtgärderna i del 4 som särskilt handlar om bredbandsutbyggnad och digitalisering av den offentliga förvaltningen. Dessutom förväntas investeringar som rör energieffektivitet i byggnader inom del 1 (Grön återhämtning) samt åtgärder som rör digitala färdigheter inom del 2 (Utbildning) bidra till den digitala omställningen eller ta itu med de utmaningar som följer av den.

Planen följer på ett korrekt sätt den metod för digital märkning som fastställs i bilaga VII i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens genom att för varje åtgärd identifiera insatsområden och motsvarande koefficienter för beräkning av stöd till de digitala målen (i tabellen i bilagan visas en detaljerad tillämpning av metoden för digital märkning). Valet av insatsområden för den digitala omställningen är väl motiverat och återspeglar investeringarnas art, inriktning, mål eller förväntade resultat. Planen innehåller inte förslag om att höja koefficienterna.

Tabell 8: Bidrag till de digitala målen per åtgärd

Åtgärd		Kostnad (i miljoner euro)	Bidrag till de digitala målen (i miljoner euro)	Bidrag till de digitala målen (i %)*
1.3	Energieffektivisering av flerbostadshus	59,8	23,9	0,7 %
2.3	Fler studieplatser inom högre yrkesutbildning	104,3	41,7	1,3 %

2.4	Resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och andra institutioner för högre utbildning	307,7	123,1	3,7 %
4.1	Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	20,7	20,7	0,6 %
4.2	Bredbandsutbyggnad	464,2	464,2	14,1 %
Totalt		956,7	673,6	20,5 %

* Observera att bidraget till de digitala målen (i %) beräknas utifrån Sveriges totala tilldelning.

(3,289 miljoner EUR)

Digital omställning

Planen innehåller flera åtgärder som förväntas bidra till den digitala omställningen och ta itu med de utmaningar som följer av den på ett varaktigt sätt. En stor del av de digitala utgifterna kommer att gå till utbyggnaden av bredbandskonnekthet. Planen kommer också att stödja digitala offentliga tjänster och lokala digitala ekosystem med investeringar i en förvaltningsgemensam digital infrastruktur och investeringar i digital teknik för att främja energieffektiviteten i byggnader. Slutligen kommer planen att stödja digital kompetens och ökat humankapital med hjälp av åtgärder för att utöka studieplatserna inom högre yrkesutbildning och genom att öka de nödvändiga resurserna för universitet och högskolor.

Investeringarna och reformerna är även kopplade till följande flaggskeppsinitiativ, i enlighet med vad som lades fram i 2021 års årliga strategi för hållbar tillväxt: *konnekthet* (utbyggnad av snabba bredbandstjänster), *modernisering* (digitalisering av offentlig förvaltning), *omskolning och fortbildning* (stöd till utveckling av digital kompetens) och *renovering* (främjande av digital teknik för att öka byggnaders energieffektivitet). Åtgärderna i planen förväntas också bidra till de strategiska prioriteringar som identifierats på EU-nivå och som upprepats i det senaste meddelandet om Europas digitala framtid¹⁷: kompetens, infrastruktur och digitalisering av offentliga tjänster.

De åtgärder som föreslås i planen är förenliga med relevanta nationella strategier och planer på det digitala området. Åtgärderna på det digitala området är förenliga med Sveriges digitaliseringsstrategi som regeringen lanserade 2017. Det övergripande målet är att Sverige ska vara världsledande i den digitala omvandlingen. I strategin fastställs särskilt mål för digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital infrastruktur och digitalt ledning. Åtgärderna i planen motsvarar var och en av dessa dimensioner. De åtgärder som föreslås i planen när det gäller bredbandskonnekthet överensstämmer också med den nationella bredbandsstrategin. I den anges bland annat att 95 % av alla hushåll och företag senast 2020 bör

¹⁷ COM(2021) 118 – *Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet*, 9 mars 2021

ha tillgång till bredband med en kapacitet på minst 100 Mbit/s. Enligt strategin bör dessutom hela Sverige senast 2025 ha tillgång till snabbt bredband.

Investeringar i digital infrastruktur förväntas minska skillnaderna i konnektivitet och tillgodose behoven i ett alltmer digitalt samhälle. Sverige har en generellt sett väl utvecklad bredbandsinfrastruktur. Det ekonomiska stödet bör därför användas för att påskynda bredbandsutbyggnaden i glesbefolkade områden och för att komma till rätta med de skillnader i uppkoppling som fortfarande föreligger. Sverige avser därför att investera i fasta höghastighetsbredband i områden där sådan uppkoppling inte skulle tillhandahållas enbart på kommersiell grund.

Medel från faciliteten för återhämtning och resiliens skulle användas för att främja den digitala kompetensen och åtgärda bristen på arbetskraft inom specifika yrken. Inom delen om utbildning planeras investeringar för att utöka antalet studieplatser inom högre yrkesutbildning, med särskild inriktning på data/it eller andra områden som är av betydelse för den digitala omställningen. Dessutom planerar Sverige att använda medel från faciliteten för återhämtning och resiliens till investeringar för att utöka utbildningsplatserna vid universitet och högskolor. En väsentlig andel av dessa medel kommer att gå till program som ökar de digitala färdigheterna.

Sverige vill stödja digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Det bör genomföras investeringar för att utveckla nya digitala tjänster och uppgradera och modernisera befintliga tjänster. Sverige vill särskilt utveckla ett nationellt ramverk för grunddata, nya och förbättrade digitala tjänster, byggblock för utbyte och hantering av information och ett gemensamt ramverk för tillit och säkerhet. Detta skulle leda till standardiserade lösningar för medborgare och företag inom den offentliga förvaltningen.

Slutligen vill svenska planen främja synergieffekter mellan hanteringen av den gröna och digitala omställningen. Investeringar i delen Grön återhämtning syftar till att bidra till en ökad användning av digital teknik för att öka byggnaders energieffektivitet. Till exempel bör ett offentligt stödssystem ge fastighetsägare incitament att renovera flerbostadshus och tillämpa smarta energisystem som en del av renoveringsarbetet.

Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas, med beaktande av bedömningen av alla planerade åtgärder, i stor utsträckning bidra till den digitala omställningen eller ta itu med de utmaningar som är förenade med denna och säkerställa att minst 20 % av planens totala tilldelning bidrar till de digitala målen. Detta skulle motivera betyg A enligt kriterium 2.6 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.7. Planens bestående inverkan

Reformerna och investeringarna i planen förväntas få en bestående inverkan på politiken på medellång och lång sikt genom att permanent förbättra innovationskapaciteten, den miljömässiga hållbarheten, humankapitalet, den digitala kompetensen och arbetskraftens deltagande. Reformerna bör resultera i högre sysselsättning, ökat humankapital och ett förlängt arbetsliv samt till en sund offentligfinansiell ställning på lång sikt. Genom kompetensutveckling och integration på arbetsmarknaden bidrar planen dessutom till ökad social sammanhållning och inkludering.

Genomförandet av åtgärderna i planen förväntas bidra till strukturförändringar i ekonomin. Miljöskattereformen innebär till exempel att priset för miljöskador blir högre och att miljöskatternas andel blir högre. Detta bidrar till klimatmålen och andra miljömål och påskyndar därmed ekonomins gröna omställning. Främjandet av innovativ teknik för fossilfria lösningar inom energiintensiva industrier (Industriklivet) bör ha en bestående inverkan som syftar till att påskynda tillväxten i framväxande sektorer och skapa ytterligare möjligheter till hållbar tillväxt.

Digitaliseringen av offentliga tjänster och offentlig förvaltning förväntas förändra kommunikationen mellan myndigheter och allmänheten. Detta innebär framsteg i arbetet med att skapa framtidens digitala offentliga sektor genom en kontinuerlig modernisering av den digitala infrastrukturen, vilket tillgodoser alla medborgares och företags behov och stärker konnektiviteten. Planens gröna och digitala delar bidrar till den gröna omställningen och främjar IKT-driven innovation. En höjning av åldersgränserna i pensions-, socialförsäkrings- och skattesystemen i enlighet med förändringen av den förväntade livslängden bör bidra till att upprätthålla hållbarheten i de offentliga finanserna.

Flera delar i planen bidrar till social och territoriell sammanhållning och konvergens, vilket även väntas ha betydelse på lång sikt. Bredbandsåtgärden är huvudsakligen inriktad på avlägset belägna regioner (de regioner som fortfarande inte har bredbandsuppkoppling) och bidrar därmed till att främja den regionala sammanhållningen i mindre tätbefolkade områden i hela landet. Detta kommer att göra det möjligt för en bredare allmänhet att ta del av den sociala och ekonomiska konvergens uppåt som digitaliseringen ger upphov till. Investeringarna i utbildning, som till stor del inriktas på yrkesutbildning, även för vuxna och i kombination med svenska för invandrare och svenska som andraspråk, kan förväntas påverka den sociala sammanhållningen och integrationen.

Planen förväntas framför allt resultera i ökad tillväxt och sysselsättning, starkare social och regional sammanhållning och framsteg mot den gröna och digitala omställningen. Några åtgärder som framstår som särskilt relevanta är justeringen av åldersgränserna i pensions- och socialförsäkringssystemen, satsningarna på yrkesutbildning, högre yrkesutbildning och högre utbildning, arbetsmarknadsreformer, bredbandsutbyggnaden och insatserna för att minska växthusgasutsläppen. Trots dess begränsade anslag (omkring 0,7 % av BNP 2019) hittar Sverige en lämplig balans mellan investeringar och reformer, vilket möjliggör bestående inverkan på vissa miljömässiga, ekonomiska och samhälleliga områden.

Strukturella förändringar inom förvaltning och institutioner

Strukturella förändringar inom förvaltning och institutioner förväntas ske när de projekt som presenteras inom ramen för investeringen i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen kommer att genomföras. I syfte att öka effektiviteten, säkerheten och interoperabiliteten i den offentliga förvaltningens digitala infrastruktur kommer investeringen att inriktas på att förändra kommunikationen mellan medborgarna och de berörda offentliga myndigheterna, vilket markerar framsteg mot en mer integrerad strategi för datahantering.

Strukturförändringar i politiken

Demografiska faktorer har gett upphov till finanspolitiska förändringar. Sverige har fört en disciplinerad budgetpolitik under en längre tid. Landet har till exempel ett skuldankare för den

konsoliderade bruttoskulden på 35 %, ett överskottsmål för den offentliga sektorn, ett statligt utgiftstak och ett krav på att de lokala myndigheterna ska sträva efter att ha en budget i balans. Utan reformer kommer den demografiska trenden med ökad medellivslängd, i kombination med den långsamma ökningen av befolkningen i arbetsför ålder, att sätta press på det offentliga pensionssystemet och påverka de offentliga finansernas hållbarhet. För att minska riskerna med denna trend har Sverige i sin återhämtnings- och resiliensplan tagit med ofinansierade reformer i syfte att säkerställa en välgenomtänkt offentligfinansiell ställning på medellång och lång sikt. Reformen med justerade åldersgränser i socialförsäkrings- och skattesystemen syftar till att 1) förlänga arbetslivet genom att höja de lägsta åldersgränserna för pension och knyta dem till en riktålder som följer den genomsnittliga medellivslängden och 2) utöka socialförsäkringssystemet genom att anpassa åldersgränserna för avgifter till dem för pension. Sådana anpassningar av pensions-, socialförsäkrings- och skattesystemen i enlighet med förändringar i den förväntade livslängden bör därför bidra till att förbättra de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt. Den förväntade kumulativa effekten av denna reform är en minskning av den offentliga bruttoskulden med 1,6 miljarder euro år 2027 (cirka 0,25 % av BNP).

Åtgärder inom delen Grön återhämtning innebär miljöpolitiska förändringar som också anses ha varaktiga effekter. Skatteincitamenten kommer i flera år att påverkas av de nya reformer som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser. Kraven på inblandning av biobränslen i konventionella bränslen (förändring av reduktionsplikten för fossila bränslen), den successiva utfasningen av nedsättningen av energiskatt på bränslen som används till uppvärmning eller drift av stationära motorer (förändringar av reduktionsplikten i fråga om energiskatt på bränslen), och justeringen nedåt av den beskattningsbara förmånen i samband med privat bilägande (justerad beräkning av bilförmån) förväntas bidra till en lägre förbrukning av fossila bränslen, färre bilar, mindre trafikstockning, och ökade miljöskatteintäkter.

Andra bestående effekter

Utöver de planerade strukturförändringarna av de institutionella, administrativa och politiska ramarna förväntas vissa samhällsaspekter och delar av den ekonomiska verksamheten påverkas positivt på lång sikt. De investeringar som görs inom ramen för delen om utbildning förväntas få en bestående inverkan på produktiviteten och den sociala sammanhållningen genom att bidra till ett ökat humankapital och bättre matchning på arbetsmarknaden. Medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som är avsedda för fler studieplatser inom regional och högre yrkesutbildning och reformer för att utöka utbildningen vid universitet och högskolor bör bidra till att öka arbetskraftens deltagande och produktivitet (med särskilt fokus på personer i de lägre inkomstskikten och utomeuropeiskt födda). Ett exempel på en grön omställning med bestående inverkan är främjandet av innovativ teknik för fossilfria lösningar i energiintensiva industrier. Detta kommer att påskynda tillväxten i framväxande sektorer och skapa ytterligare möjligheter till hållbar tillväxt.

Med tanke på att bredbandsutbyggnaden är inriktad på mer avlägsna områden (de regioner som fortfarande inte har fullständig bredbandstäckning) bör den regionala sammanhållningen dessutom påverkas positivt. Investeringarna i humankapital för personal som arbetar inom äldreomsorg över hela landet förväntas bidra till ökad säkerhet och kvalitet inom långvarig vård och omsorg. Slutligen förväntas åtgärderna för att säkerställa ett ökat utbud av nya bostäder och minskade transaktionskostnader bidra till en bättre fungerande

bostadsmarknad. Mer ambitiösa ytterligare insatser för att med hjälp av ett bredare spektrum av instrument ta itu med de befintliga obalanserna till följd av hushållens skuldsättning och bostadsmarknaden skulle dock hjälpa till att förhindra att den balanserade och hållbara vägen mot långsiktig tillväxt äventyras.

Med beaktande av alla de planerade reformer och investeringar som Sverige anger i återhämtnings- och resiliensplanen förväntas genomförandet av de planerade åtgärderna i stor utsträckning leda till en strukturomvandling av relevant politik och ha en bestående inverkan. Detta motiverar betyg A enligt kriterium 2.7 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.8. Delmål, mål, övervakning och genomförande

Tillräckligheten hos den struktur som har till uppgift att genomföra planen, övervaka framstegen och rapportera

Genomförandet av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan kommer att baseras på Sveriges ordinarie system för budgetförvaltning och budgetstyrning. De befintliga författningar och beslut som reglerar åtgärderna i planen garanterar att det redan finns krav på att myndigheterna ska övervaka och kontrollera att utbetalda offentliga medel används korrekt. Dessutom har den svenska regeringen åtagit sig att införa vissa organisatoriska förändringar som tillsammans med det befintliga systemet kommer att skapa stabila processer och strukturer för att skydda unionens ekonomiska intressen.

De organ som genomför planen är antingen nationella myndigheter eller statliga organ som ansvarar för genomförandet av politiken på vissa temaområden. Dessa myndigheter och organ åtnjuter en hög grad av självständighet och tilldelas resurser genom den ordinarie budgetprocessen. En eller flera myndigheter/organ kommer att ansvara för genomförandet av varje reform och investering. De kommer att ha ansvaret för att säkerställa att respektive delmål och mål uppnås och kommer att rapportera till regeringen om de framsteg som gjorts och om tillhörande revisions- och kontrollaspekter. Regeringen kommer att fatta de beslut som behövs för att anpassa regelverket och ge myndigheterna de ytterligare mandat som krävs för att säkerställa att åtgärderna genomförs i enlighet med förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Regeringen kommer också att säkerställa att myndigheterna har tillräckliga ekonomiska resurser för att utföra sina uppgifter.

Delmål och mål

Planen omfattar 23 delmål och 33 mål som på lämpligt sätt återspeglar åtgärdernas livscykel. Merparten av delmålen och målen avser huvudsakligen de fyra första åren av den period som planen omfattar. 82 % av delmålen och målen avser 2020–2023. De delmål och mål som kommer att uppnås först efter 2023 gäller främst efterfrågestyrda system.

Delmålen och målen i planen är tydliga och realistiska, och de föreslagna indikatorerna relevanta, acceptabla och störningståliga. Delmål och mål är realistiska och överensstämmer med Sveriges kostnadsberäkningar. Antalet delmål och/eller mål per åtgärd (mellan ett och fem) återspeglar på ett realistiskt sätt de olika etapperna i genomförandet av reformer och investeringar. Delmålen avser främst reformer i form av en rättsakt och avser ikraftträdandet av en ny rättsakt för att återspegla det faktiska genomförandet av nya bestämmelser. Målen avser i

allmänhet konkreta resultat, såsom antalet inskrivna studenter inom högre utbildning, antalet uppgraderade järnvägskilometer och antalet byggnader med bredbandsuppkoppling. Endast ett fåtal mål avser budgetgenomförandet av tilldelade medel. Dessa mål gäller investeringar med särskilda budgetanslag som baseras på framtida anbudsinfordringar. Eftersom det exakta innehållet i dessa åtgärder ofta beslutas i ett senare genomförandeskede och antalet stödmottagare är inte känt på förhand, baseras de slutliga målen på slutförandet av ansökningsomgångarna och finansieringsbesluten som gör det möjligt att ingå avtal om medel.

Ambitionsnivån för de föreslagna delmålen och målen är tillräcklig, återspeglar kostnadsberäkningarna och tar hänsyn till potentiella risker för förseningar i genomförandet av varje åtgärd. Detta gäller även åtgärder där resultatet är mer ovisst, såsom efterfrågestyrda system och investeringar i forsknings- och utvecklingsprojekt. För att dessa åtgärder ska lyckas har mellanliggande delmål och mål lagts till för att Sverige vid behov ska kunna vidta korrigerande åtgärder i ett tidigt skede av genomförandeprocessen.

Övergripande organisatoriska arrangemang

Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppgift att övervaka och granska att delmålen och målen uppfylls. Myndigheten ansvarar för att a) samla in information om uppnåendet av delmål och mål från de myndigheter som ansvarar för respektive åtgärder i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan, b) undersöka om de rapporterade målen och delmålen är uppfyllda, c) genomföra revisioner av åtgärderna i planen och d) lämna relevant information till den svenska regeringen. Dessutom ska de statliga myndigheterna en gång om året lämna in en förvaltningsförklaring till regeringen samt rapportera om hur arbetet med de relevanta delmålen och målen fortskrider.

De arrangemang som Sverige föreslår i återhämtnings- och resiliensplanen förväntas vara lämpliga för att säkerställa en effektiv övervakning och ett effektivt genomförande av planen för återhämtning och resiliens, inbegripet tidsplan, delmål och mål samt tillhörande indikatorer. Detta skulle motivera betyg A enligt bedömningskriterium 2.8 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.9. Kostnader

Sverige har presenterat enskilda kostnadsberäkningar för alla de investeringar och reformer i återhämtnings- och resiliensplanen för vilka man ansökt om finansiering genom faciliteten för återhämtning och resiliens. De kostnadsuppgifter och underlag som Sverige lämnat är tillräckliga för att det ska kunna fastställas att kostnaderna generellt sett är rimliga, trovärdiga, inte omfattar kostnader som täcks av befintlig eller planerad EU-finansiering och står i proportion till de planerade åtgärdernas förväntade ekonomiska och sociala effekter. Sverige har för de flesta åtgärder i den svenska planen lämnat detaljerade uppgifter och underlag om kostnaderna med hjälp av standardtabellerna. Dessa har kompletterats med separata dokument med mer detaljerade beskrivningar av den metod som ligger till grund för kostnadsberäkningarna samt åtgärdernas budgetkonsekvenser. Sverige har inte presenterat någon oberoende validering för någon av de föreslagna kostnadsberäkningarna.

De reformer och investeringar som ingår i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan uppfyller de kriterier för stödberättigande som fastställs i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Alla kostnader som stöds av faciliteten för återhämtning och

resiliens avser reformer och investeringar som genomförs efter den 1 februari 2020 och enligt de överenskomna delmålen och målen ska ingen finansiering från faciliteten begäras efter den 31 augusti 2026. Mervärdesskatt (moms) ingår inte i kostnadsberäkningen och kostnader som kan vara av återkommande karaktär ingår inte i planen.

Rimliga kostnader

Sverige har lämnat tillräckliga uppgifter för att det ska kunna fastställas att kostnadsberäkningarna för en betydande majoritet av åtgärderna är rimliga. De underlag som ligger till grund för kostnadsberäkningarna ger en rimlig förklaring till de viktigaste kostnadsdrivande faktorerna för de föreslagna åtgärderna, även om de underlag som presenteras är olika omfattande och ingående beroende på åtgärd. Sverige har som underlag för kostnadsberäkningarna främst använt sig av kostnadsuppgifter för liknande tidigare eller parallella projekt. Den svenska planen innehåller ett antal efterfrågestyrda ordningar. De kännetecknas av att det finns en viss budget som ska tilldelas slutmottagarna på grundval av inbjudningar att anmäla intresse eller lämna förslag. För dessa är förhandsuppskattningar av kostnaderna mindre uppenbara. Till stöd för dessa åtgärder har Sverige presenterat underlag som visar att det beräknade antalet stödmottagare och det totala belopp som ska användas står i proportion till finansieringsbehoven inom de berörda sektorerna.

Rimliga kostnader

De sammanlagda beräknade kostnaderna för Sveriges återhämtnings- och resiliensplan överensstämmer med de planerade investeringarnas art och typ. För de flesta av åtgärderna i planen har Sverige lämnat uppgifter om jämförbara och/eller tidigare åtgärder som talar för de viktigaste kostnadsdrivarnas rimlighet. I ett begränsat antal fall kunde de tidigare projekten dock inte anses vara jämförbara med de projekt som föreslås i planen. Beroende på de konstaterade bristernas betydelse bedöms dessa åtgärder, som utgör en minoritet, vara rimliga i "liten" eller "måttlig" utsträckning.

Ingen dubbel unionsfinansiering

Sverige har för varje enskild åtgärd angett att de kostnader som ska finansieras av faciliteten för återhämtning och resiliens inte samtidigt kommer att finansieras med andra EU-medel. I ett särskilt kapitel i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan samt i den tekniska bilaga som bifogas planen försäkras Sverige att man för att förhindra dubbel finansiering, i den mån sådana förfaranden inte redan finns inom det befintliga regelverk som reglerar åtgärderna i planen, kommer att införa sådana förfaranden för att säkerställa att de reformer och investeringar som ingår i planen inte finansierar samma kostnader som andra EU-medel.

Proportionerliga och kostnadseffektiva kostnader

Den totala beräknade kostnaden för Sveriges återhämtnings- och resiliensplan står i proportion till de planerade åtgärdernas förväntade sociala och ekonomiska effekter. Planen förväntas ta itu med en betydande del av de utmaningar som fastställts inom ramen för den europeiska planeringsterminen, inklusive landsspecifika rekommendationer och tidigare landsrapporter inom ramen för planeringsterminen. Dessutom innehåller planen åtgärder som stöder ekonomisk tillväxt och ekonomisk sammanhållning på ett inkluderande sätt, inklusive i

viss utsträckning åtgärder som syftar till att minska ojämlikhet inom yrkesutbildning och förbättra integrationen av utsatta grupper på arbetsmarknaden. Dessutom tar man i planen upp svagheter i den svenska ekonomin, i syfte att öka tillväxtpotentialen, stimulera skapandet av arbetstillfällen och mildra krisens negativa effekter.

Den motivering som Sverige lämnat angående de uppskattade totala kostnaderna för planen för återhämtning och resiliens är i måttlig utsträckning rimlig och trovärdig, överensstämmer med principen om kostnadseffektivitet och står i proportion till den förväntade nationella ekonomiska och sociala effekten.

Sverige har lämnat tillräcklig information och tillräckliga bevis för att den uppskattade kostnaden för reformer och investeringar i planen för återhämtning och resiliens som ska finansieras av faciliteten inte täcks av befintlig eller planerad unionsfinansiering.

Detta skulle motivera betyg B enligt bedömningskriterium 2.9 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.10. Kontroller och revision

Ett robust nationellt internt kontrollsystem bör säkerställa skyddet av EU:s ekonomiska intressen (förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier, korrupcion, dubbelfinansiering och intressekonflikter) samt säkerställa att de uppgifter som ligger till grund för delmål och mål är korrekta.

Robustheten i det interna kontrollsystemet och roll- och ansvarsfördelningen

Det interna kontrollsystem som anges i planen baseras på robusta processer och strukturer. Det handlar bland annat om att aktörer (organ/enheter) har tydliga roller och ett tydligt ansvar för kontroll och revision, att relevanta kontrollfunktioner är tillräckligt åtskilda och att säkerställa att de aktörer som utför revisioner är oberoende. I det decentraliserade svenska systemet är det regeringen som beslutar om politiken, medan särskilda myndigheter, genomförandeorgan, lokala organ och andra offentliga organ som är involverade i genomförandet av politiken kommer att få ett särskilt mandat och tilldelas resurser för att kunna fullgöra sina skyldigheter. Riksdagen måste godkänna dessa genom att enas om budgeten (inklusive ändringsförslag).

Genomförandeorganen är antingen nationella myndigheter (på central, regional och lokal nivå) eller statliga organ som ansvarar för genomförandet inom vissa politikområden. Dessa genomförandeorgan tilldelas resurser i enlighet med budgeten, ges ett särskilt mandat för den uppgift de ska utföra och måste genomföra sin verksamhet på ett mycket oberoende sätt inom gränserna för de tilldelade resurserna och, i enlighet med de särskilda verkställande mandat som delegerats av regeringen, med åtföljande ansvars- och rapporteringsskyldigheter. Detta innebär att varje genomförandeorgan ansvarar för revisions- och kontrollaspekter när de fullgör sina uppgifter. Det decentraliserade verkställande systemet innebär att det finns en rad olika kontrollsystem och särskilda databaser.

Finansdepartementet ansvarar för att samordna och bereda ansökningar om utbetalning och deras bilagor. Finansdepartementets internationella och ekonomiska avdelning utgör den centrala samordningskapaciteten för den svenska planen. För att säkerställa samstämmighet i genomförandet av planen och bistå Finansdepartementet i dess övergripande samordningsarbete

är Ekonomistyrningsverket (ESV) övergripande revisionsmyndighet. Regeringen har sedan planen lämnades in beslutat att tilldela ESV ett särskilt mandat för att kunna fullgöra dessa uppgifter. ESV har fått befogenhet att från de genomförandeorgan som ansvarar för respektive åtgärder i planen inhämta information om hur arbetet med delmålen och målen fortskrider. ESV har också fått befogenhet att genomföra revisioner av åtgärderna i återhämtningsplanen och lämna en sammanfattning av dessa. Dessutom har ESV fått i uppdrag att utarbeta en övergripande revisionsstrategi för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Den centrala samordningskapaciteten inom Finansdepartementet ansvarar för att hantera och säkerställa ett centralt svar på förfrågningar om information och tillgång till uppgifter om slutmottagare. Insamling och lagring av sådana uppgifter säkerställs av de myndigheter som ansvarar för genomförandet av planen för återhämtning och resiliens.

För att dessa mandat ska kunna fungera fullt ut vid ansökningar om utbetalning krävs ytterligare anpassningar av genomförandeorganens förordningar och uppdragsbeskrivningar. Dessa anpassningar måste formaliseras inom det svenska systemet genom att ge de olika myndigheterna mandat att rapportera om delmål och mål till ESV och till den centrala samordningsfunktionen inom Finansdepartementet, att upprätta förvaltningsförklaringar och att synliggöra unionsfinansiering. För detta ändamål har ytterligare delmål fastställts och lagts till i planen.

Statens revisionsverk (SRV) kommer också att stödja säkerheten genom sina återkommande revisioner av huruvida genomförandeorganen följer direktiv och regler, huruvida de uppnår sina mål och huruvida de statliga åtgärderna är effektiva och ändamålsenliga. SRV agerar dock oberoende av regeringen när det fullgör riksdagens uppdrag och är därför inte direkt ansvarigt för att säkerställa att kraven i faciliteten för återhämtning och resiliens uppfylls.

Kontrollsystemens tillräcklighet och andra relevanta arrangemang

De befintliga kontrollsystemen är tillräckliga, med förbehåll för att ytterligare åtgärder vidtas för att förbättra samordningen och förtydliga mandatet för alla enheter som deltar i genomförandet av planen. I planen tillsammans med dess tekniska bilaga och den ytterligare information som tillhandahålls (inklusive uppgifter om de ändrade mandaten för ESV och andra genomförandeorgan) beskrivs hur kontrollsystemet och andra arrangemang (inklusive revision) kommer att förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier, korruption och intressekonflikter vid användningen av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens.

Flera rättsakter ligger till grund för de svenska kontrollsystemen, bland annat förvaltningslagen, budgetcirkulär, budgetlagen, offentlighetsprincipen, från och med 2021 registret över offentliga kontrakt, skydd för visselblåsare, tryckfrihetsförordningen samt korruptionsbestämmelserna i lagen om offentlig upphandling. Varje genomförandeorgan måste följa internrevisionsförordningen och förordning (2007: 603) om intern styrning och kontroll. Sedan 1999 har de myndigheter som hanterar EU-medel haft (och kommer att fortsätta att ha) ett nära samarbete inom ramen för Rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen (SEFI). SEFI-rådet ansvarar för att samordna åtgärder inom Sverige för att förhindra bedrägerier och annat missbruk av EU-relaterade medel.

Dessa förordningar och rättsakter har införts för att förebygga och upptäcka oegentligheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter och för att undvika dubbelfinansiering. Sammantaget förefaller de befintliga systemen vara lämpliga, när ytterligare särskilda delmål har uppfyllts, t.ex. det delmål som ger ESV befogenhet att inhämta alla nödvändiga uppgifter om hur delmålen och målen har uppnåtts. Finansdepartementet ansvarar för att säkerställa ett centralt svar på förfrågningar om information och tillgång till uppgifter om slutmottagare från information/uppgifter som tillhandahållits av genomförandeorganen. Sverige använder sig av det statliga redovisningssystemet Hermes för att samla in uppgifter om delmål och mål, men har inte någon central databas för uppgifter om slutmottagare. Det innebär att det blir svårare för ESV att slå samman uppgifterna från genomförandeorganen för att kontrollera uppgifternas tillförlitlighet, dubbelfinansiering, rapportering och revisioner.

Tillräckliga arrangemang för att undvika dubbel EU-finansiering

Flera delar av det befintliga svenska styrsystemet minskar risken för dubbelfinansiering. Planen omfattar flera myndigheters ansvarsområden. Beslut fattas gemensamt av regeringen. Det innebär att inget regeringsbeslut kan fattas förrän alla berörda departement har rådfrågats och alla är överens om innehållet i och konsekvenserna av det specifika beslutet. Regeringen beslutar om föreskrifter för varje myndighets verksamhet. Dessutom är statsbudgeten uppdelad i anslag och anslagen får inte ha överlappande verksamheter. Dessutom finns det ett gott samarbete mellan de myndigheter som ansvarar för genomförandet av åtgärderna i planen. Enligt myndighetsförordningen ska myndigheterna fortlöpande utveckla verksamheten och verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet. Det kommer dock att krävas en högre grad av samordning och avgränsning av ansvarsområden för att säkerställa ett enhetligt genomförande av planen.

För detta ändamål har förvaltningsmyndigheterna fått särskilda ytterligare mandat till de genomförandeorgan som ansvarar för att förvalta och övervaka användningen av EU-medel i Sverige, i synnerhet medel ur faciliteten för återhämtning och resiliens, genom ett förstärkt samarbete. För att undvika dubbelfinansiering måste projekt som finansieras med andra EU-medel rapportera om eventuella kopplingar till andra EU-program, och i projektansökningarna måste det intygas att inget EU-bidrag har mottagits för samma kostnader. De sökande måste omedelbart informera myndigheterna om det finns samtidiga ansökningar och bidrag från olika källor som omfattar samma åtgärd eller samma projekt.

Om det finns risk för dubbelfinansiering kommer förfaranden att införas och åtgärder vidtas för att säkerställa att de reformer och investeringar som ingår i återhämtningsplanen inte finansierar samma kostnader som andra EU-medel och att tillgången till uppgifter om slutmottagare säkerställs. Eftersom genomförandet av planen är myndigheternas direkta ansvar kommer genomförandeorganen att få i uppdrag att inrätta lämpliga system för att undvika dubbelfinansiering och noggrant kontrollera mottagarna.

De svenska interna och externa kontrollsystemen, som kommer att övervakas av ESV och till vilka SRV bidrar i sin egen roll, kommer att ytterligare minska risken för dubbelfinansiering. De myndigheter som ansvarar för genomförandet av planen anses därför kunna följa EU:s regelverk om skydd av EU:s ekonomiska intressen. ESV:s särskilda revisionsuppdrag omfattar bland annat att granska att inrättade system och processer bidrar till en

tillförlitlig förvaltning i enlighet med tillämpliga förordningar. Det innebär att åtgärder ska finnas på plats för att förebygga och hantera bedrägerier, intressekonflikter och dubbelfinansiering, och att redovisade resultat är tillförlitliga. Arrangemangen för att undvika dubbelfinansiering bedöms därför vara adekvata, med beaktande av delmålet för ESV:s revisionsstrategi.

Kontrollfunktionens lagliga rätt och administrativa kapacitet

Planen innehåller tillräckligt med information om alla viktiga områden som omfattar befogenheten och den administrativa kapaciteten hos den centrala samordningsfunktionen inom Finansdepartementet och det huvudsakliga samordnande revisions- och kontrollorganet (ESV). Planen innehåller delmål för formaliseringen av rättsliga mandat och gör de anpassningar som behövs av de förordningar och uppdrag som rör genomförandeorganens verksamhet. Dessa måste uppfyllas för att kontroll- och revisionssystemet ska vara adekvat och fungera. En budgetförstärkning har erhållits för att ESV ska kunna klara av de ytterligare uppgifterna.

På grund av det svenska rättssystemet har många av de nya mandaten och de rättsliga anpassningarna för genomförandeorganen formellt antagits av riksdagen genom budgetförfarandet i slutet av 2021.

Sverige lägger i planen för återhämtning och resiliens fram förfaranden för att förebygga, upptäcka och motverka korruption, bedrägerier och intressekonflikter vid användningen av medel som anslagits inom ramen för faciliteten, inbegripet förfaranden för att förhindra dubbelfinansiering från faciliteten och andra unionsprogram. Dessa förfaranden bedöms vara tillräckliga, förutsatt att de ytterligare delmålen har uppnåtts. Detta motiverar betyg A enligt bedömningskriterium 2.10 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

4.11 Enhetlighet

Planen är enhetlig i alla delar, med konsekventa reformer och investeringar. Det finns inga exempel på att föreslagna åtgärder motsäger eller påverkar varandra negativt. Åtgärderna inom alla delar bidrar till att stimulera den svenska ekonomin och främja en grön återhämtning. Reformerna stöder och kompletterar de planerade investeringarna. Reformerna och investeringarna i planen är enhetliga och förstärker varandra. De syftar ofta till att uppnå samma eller kompletterande mål för de utmaningar som omfattas av planen. Till exempel utgör åtgärderna inom del 1 (Grön återhämtning) en ram för ett antal andra åtgärder i planen, vilket skapar en sammanhängande struktur. De berörda investeringarna bidrar till den gröna omställningen i ekonomin och till att uppnå Sveriges mål för växthusgasutsläpp, bland annat genom att främja hållbara transporter. Investeringar i klimatneutrala och giftfria cirkulära lösningar över hela landet minskar koldioxidutsläppen, lägger grunden för nya arbetstillfällen och stärker Sveriges konkurrenskraft. Reformen om höjda miljöskatter innebär att miljöskatternas andel ökar, vilket bidrar till klimatmålen och andra miljömål. Planens åtgärder inom den gröna omställningen bygger i många fall på digitala lösningar som också bidrar till att höja arbetskraftens kompetens vilket även bidrar till andra delar.

Delarna 2 (Utbildning och omställning) och 3 (Bättre förutsättningar för att möta den demografiska utmaningen och säkerställa integriteten i det finansiella systemet) är nära sammankopplade och bidrar tillsammans till att säkerställa en hög kvalitet inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Del 2 bidrar till att öka hälso- och sjukvårdssystemets tillgänglighet och kapacitet genom att utöka den regionala hälso- och sjukvårdspersonalens kapacitet, vilket ökar tillgången till vård. Åtgärden inom del 2 bidrar också till att möjliggöra en bredare strukturförändring, höja arbetsstyrkans kompetensnivå och öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Detta möjliggör fler utbildningsplatser och fler människor som studerar, vilket bidrar till en höjd kompetensnivå samt större möjligheter till studiefinansiering, vilket främjar investeringar och reformer i andra delar av planen.

Åtgärderna inom del 2 bidrar på ett enhetligt sätt till att trygga välfärden, särskilt för äldre. Investeringarna är övergripande och sammankopplade, vilket ger bättre tillgång till vård för utsatta befolkningsgrupper. Investeringarna och reformerna bidrar tillsammans till en vård av högre kvalitet, där ny och befintlig personal kan genomgå utbildning på betald arbetstid och en skyddad yrkestitel införs för undersköterskeyrket. Reformen Förlängt arbetsliv och justerade åldersgränser inom pensionssystemet bidrar till att trygga välfärden och skapa utrymme för högre pensioner. Åtgärderna i planen bidrar också till ökade möjligheter till utbildning och bättre jobbmatchning för personer som står utanför arbetsmarknaden. Reformen Förändrad arbetsrätt och ökade möjligheter till omställning innebär att arbetsmarknadslagstiftningen bättre anpassas efter dagens arbetsmarknad, samtidigt som en grundläggande balans upprätthålls mellan skydd och incitament för arbete som har ett brett stöd från arbetsmarknadens parter. Kombinationen av ökade möjligheter till utbildning, omställning och ökad flexibilitet på arbetsmarknaden samt ökade möjligheter att bosätta sig där arbetstillfällena finns (del 4) bidrar till planens enhetlighet och förväntas bidra till bättre matchning på den svenska arbetsmarknaden. Reformerna i fråga om penningtvätt bidrar till att upprätthålla en bredare känsla av tillit i samhället.

Åtgärderna för att främja den digitala omställningen är enhetliga. De olika insatserna för att digitalisera ekonomin och den offentliga förvaltningen och för att höja arbetstagarnas digitala kompetens kompletterar och förstärker varandras effekter. Åtgärderna inom delarna 4 (Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning) och 2 bidrar till ett brett främjande av digitalisering genom investeringar i snabbare bredbandsutbyggnad, vilket förbättrar den digitala infrastrukturen i hela landet. Strukturförändringarna, särskilt den digitala omvandlingen, ställer krav på att det finns möjlighet till omskolning när arbetskraften inte längre har de färdigheter som efterfrågas på arbetsmarknaden. Åtgärderna inom del 2 bidrar till den digitala omställningen genom att höja den digitala kompetensen och öka tillgången till kompetens. Genom att öka arbetskraftens kunskap och kompetens kan digitaliseringens möjligheter utnyttjas bättre, oavsett geografiskt läge.

Kombinationen av åtgärder kan ge hela landet ökade möjligheter att växa och minska de regionala skillnaderna. Vid utformningen av åtgärder för investeringar i och kvalitetsförbättring av järnvägen tas hänsyn till regionala skillnader och behovet av att ta itu med dessa. Inom del 4 stärks tillgången till digital infrastruktur i hela landet genom en snabbare bredbandsutbyggnad. Åtgärderna inom del 2 utgör enhetliga insatser för att öka möjligheterna till utbildning i hela

landet, och hänsyn har tagits till regionala behov vid utformningen av alla åtgärder. På så sätt bildar delarna tillsammans en sammanhängande struktur som främjar den regionala sammanhållningen, inte minst genom att sänka hindren för tillgång till arbete och utbildning.

Åtgärderna inom delarna 2 och 4 utgör ett enhetligt svar på utmaningen att matcha problemen på den svenska arbetsmarknaden, medan åtgärderna inom del 5 (Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande) syftar till att ta itu med problemen på utbudssidan på bostadsmarknaden genom att stimulera till ökat byggande. En välfungerande bostadsmarknad är en förutsättning för rörligheten på arbetsmarknaden, då det innebär att människor lättare kan flytta dit jobben finns, och påverkar deras möjligheter att delta i utbildning. Med tanke på de stora obalanserna i fråga om bostäder och hushållens skuldsättning bidrar dock åtgärderna i planen endast i måttlig utsträckning till att lösa problemen. Bredare åtgärder för att minska dessa obalanser skulle bidra till en balanserad hållbar tillväxt.

Åtgärdernas komplementaritet

Delarna är ett uttryck för planens konsekventa vision att utnyttja den gröna och digitala omställningen vid återhämtningen från covid-19-krisen. Synergieffekter mellan olika delar återfinns i hela planen, särskilt när det gäller målens komplementaritet. I synnerhet bidrar del 1 till målet att minska utsläppen av växthusgaser. Åtgärderna på området, med liknande och ömsesidigt förstärkande mål, kompletterar varandra och bidrar till att påskynda den gröna omställningen i Sverige. Bland de specifika åtgärderna utgör Klimatklivet och Industriklivet viktiga drivkrafter för den gröna omställningen. De bidrar till klimatinvesteringar för att ta itu med lokala och regionala utmaningar i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser. De främjar också de stora investeringar i ny, ännu inte utvecklad eller kommersialiserad teknik som krävs för att industrin ska kunna bidra till klimatneutralitet. Som ett komplement till detta kommer stödet till energieffektivisering av flerbostadshus också att öka energieffektiviteten och bidra till de svenska utsläppsmålen.

Enhetligheten inom och mellan delar garanterar att Sveriges återhämtnings- och resiliensplan på ett enhetligt sätt bidrar till de övergripande målen med faciliteten för återhämtning och resiliens. Mot bakgrund av de utmaningar som måste hanteras utgör återhämtnings- och resiliensplanen en balanserad strategi mellan reformer och investeringar. Med beaktande av den kvalitativa bedömningen av alla delar i Sveriges plan, deras enskilda betydelse och deras samverkan innehåller planen åtgärder för genomförande av reformer och offentliga investeringar som i stor utsträckning utgör enhetliga åtgärder. Detta motiverar betyg A enligt bedömningskriterium 2.11 i bilaga V till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

BILAGA: TABELL ÖVER KLIMATMÄRKNING OCH DIGITAL MÄRKNING

[Obs! Även om den totala kostnaden för Sveriges återhämtnings- och resiliensplan överstiger den totala tilldelningen av landets icke återbetalningspliktiga ekonomiskt stöd kommer Sverige att se till att alla utgifter som rör de åtgärder som anges i denna tabell och som bidrar till klimatmålen finansieras fullt ut av medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens.]

Ins-område = insatsområde

Koeff. = koefficient för beräkning av stöd till klimatmålen och till den digitala omställningen, baserat på bilagorna VI och VII till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens

ID för åtgärd/delåtgärd	Namn på åtgärd/delåtgärd	Budget (miljoner euro)	Klimat		Digitalisering	
			Ins-område	Koeff. %	Ins-område	Koeff. %
1.1.1	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Omställning till förnybar energi inklusive bioenergi för uppvärmning av industri och jordbruk	229	030a	100 %		
1.1.2	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Produktion av biogas och biobränslen	194	030a	100 %		
1.1.3	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Transport (förnybara bränslen och tankstationer)	140	077	100 %		
1.1.4	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Avfall (inklusive plaståtervinning)	89	045a	100 %		
1.1.5	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Ökad effektivitet	68	024b	100 %		
1.1.6	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Laddningsstationer för elbilar	58	077	100 %		
1.1.7	Lokala och regionala klimatinvesteringar – Infrastruktur	34	077	100 %		
1.2.1	Klimatinvesteringar i industrisektorn med inriktning på en koldioxidsnål ekonomi, resiliens och anpassning till klimatförändringar	244	022	100 %		
1.2.1	Klimatinvesteringar i industrisektorn med inriktning	43	023	40 %		

ID för åtgärd/delåtgärd	Namn på åtgärd/delåtgärd	Budget (miljoner euro)	Klimat		Digitalisering	
			Ins-område	Koeff. %	Ins-område	Koeff. %
	på cirkulär ekonomi					
1,3	Energieffektivisering av flerbostadshus	60	025	40 %	033	40 %
1.4	Järnvägssatsning	148	069a	100 %		
1.9	Formellt skydd av skogar med höga naturvärden för biologisk mångfald	247	050	40 %		
2.3	Fler studieplatser inom högre yrkesutbildning	104			016	40 %
2.4	Resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och andra institutioner för högre utbildning	308			016	40 %
4.1	Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	21			011	100 %
4.2	Bredbandsutbyggnad	464			051	100 %
5.1	Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande	296	025b	40 %		